

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Merve Nefes KARA

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK
KİŞİLİK İLE AKADEMİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE
KAYGI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR

İSTANBUL, Eylül 2022

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Merve Nefes KARA
(182005040)

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK
KİŞİLİK İLE AKADEMİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE
KAYGI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR

İSTANBUL, Eylül 2022

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Merve Nefes KARA
(182005040)

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK
KİŞİLİK İLE AKADEMİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE
KAYGI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih: 20.09.2022

Tezin Savulunduğu Tarih: 05.09.2022

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR
(İstanbul Okan Üniversitesi)

Diğer Jüri üyeleri:

Prof. Dr. Oya SOMER (İstanbul Okan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet SAPANCI (Düzce Üniversitesi)

İSTANBUL, Eylül 2022

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim sürecinde beni teorik ve pratik olarak geliştiren, mesleki anlamda cesaretlendiren, önce hoca sonraysa bir arkadaş olan sevgili Dr. Gökem Gökçelioğlu'na teşekkür ederim.

Tez danışmanım Prof. Dr. Arif Haldun Soygür'e ve bu süreçte her an ulaşabildiğim, tezimle ilgili düzenlemelere ve düzeltmelere çok yardımcı olan Uzm. Psk. Fatih Yurdalan'a teşekkür ederim.

Benim için stresli geçen tez döneminde bıkmadan bana destek olan canım meslektaş arkadaşlarım: Eren Fıçıcı, Güneş Yetgin, Melike Kızıldoğan, Fulya İzel Öğmel'e teşekkür ederim.

Bana klişelerden, geleneksellikten uzak, zaman ve kültürün ötesinde bir yaşam, özgürlük ve alan tanıyan, her kararında beni destekleyen, her türlü imkanı sunan, beni hiçbir şeye zorunlu hissettirmeyen anneme ve babama çok teşekkür ediyorum. Dünyanın en iyi kardeşi ve dostu olduğu için kız kardeşim Yağmur Yalçın'a da teőekkürü bir borç bilirim.

Son olarak omuzlarımdaki yükü hafifleten, vazgeçmeme izin vermeyen, o olmasaydı belki de sürecin sonuna ulaşamayacağım aşık olduğum aşk dolu sevgilim Özenç Utku Öztürk'e çok teşekkür ederim.

M. Nefes Kara
Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xi
BÖLÜM 1 GİRİŞ.....	1
1.1 PROBLEMİN DURUMU.....	1
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI VE SORULARI	2
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.4 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	2
BÖLÜM 2 KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1 NARSİSİZM.....	4
2.1.1 Narsisizm Kavramının Mitolojideki Yeri	4
2.1.2 Narsisizm Kavramı	4
2.1.3 Narsisizm Türleri	6
2.1.3.1 Sağlıklı Narsisizm.....	6
2.1.3.2 Patolojik Narsisizm.....	7
2.1.4 Narsisizmin Boyutları	9
2.1.4.1 Otorite	10
2.1.4.2 Teşhircilik	11

2.1.4.3 Sömürücülük.....	12
2.1.4.4 Hak İddia Etme	13
2.1.4.5 Üstünlük.....	14
2.1.4.6 Kendine Yeterlilik.....	15
2.1.4.7 Kendini Beğenme	15
2.1.5 Narsisistik Kişilik Özellikleri	16
2.2 KAYGI.....	18
2.2.1 Kaygı Kavramı.....	18
2.2.1.1 Durumluk Kaygı	19
2.2.1.2 Sürekli Kaygı	19
2.2.2 Kaygı ve Narsisizm İlişkisi.....	20
2.3 MÜKEMMELİYETÇİLİK.....	21
2.3.1 Mükemmeliyetçilik Kavramı	21
2.3.2 Akademik Mükemmeliyetçilik	23
2.3.3 Akademik Mükemmeliyetçilik ve Kaygı.....	24
2.3.4 Akademik Mükemmeliyetçilik ve Narsisizm	25
BÖLÜM 3 YÖNTEM.....	26
3.1 ARAŞTIRMA MODELİ	26
3.2 ARAŞTIRMA KATILIMCILARI.....	26
3.3 ÇALIŞMA GRUBU	26
3.4 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	28
3.5 VERİLERİN ANALİZİ	30
BÖLÜM 4 BULGULAR	31
4.1 ÖLÇEKLERİN TANIMLAYICI İSTATİSTİKLERİ	31
4.2 DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMALAR	Error!
Bookmark not defined.	

4.3 KORELASYON ANALİZİ	48
BÖLÜM 5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
KAYNAKÇA.....	62
EKLER.....	75
EK 1. Onam Formu.....	75
EK 2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	76
EK 3. Durumluk – Sürekli Kaygı Ölçeği.....	77
EK 4. Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği	79
EK 5. Narsisistik Kişilik Envanteri.....	80

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK KİŞİLİK İLE AKADEMİK MÜKEMMELİYETÇİLİK VE KAYGI DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu araştırmanın amacı kaygı ve akademik mükemmeliyetçilik konularını narsisistik kişilik özellikleri bağlamında incelemektir. Üniversite öğrencilerini kapsayan bu çalışmanın hedefi üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik seviyelerini kaygı ve akademik mükemmeliyetçilik kapsamlarında incelemektir. Araştırmanın katılımcıları İstanbul'da yaşayan, 18 yaş üstü üniversite öğrencileridir. Bu kapsamda sosyal medya platformlarından online anketler öğrencilere iletilmiş ve 404 üniversite öğrencisinden veriler toplanmıştır. Her katılımcıdan araştırmaya katılım için onam formu doldurması istenmiştir. Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 24.00 programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmış olup, korelasyon katsayıları ve güç ilişkisi değerlendirilmiştir. İki kategorik değişkenler arasındaki farklılıklar için Bağımsız Örneklem T testi, ikiden fazla kategorik değişkenler arasındaki farklılıklar için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) yapılmış olup, post hoc test olarak Tukey HSD testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonrasında ulaşılan bulgulara göre; durumluk kaygı ile sürekli kaygı, narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir. Sürekli kaygı ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir. Akademik mükemmeliyetçilik ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Narsisistik Kişilik, Akademik Mükemmeliyetçilik,
Sürekli Kaygı, Durumluk Kaygı.

Tarih: Eylül, 2022.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN NARCISISTIC PERSONALITY AND ACADEMIC EXCELLENCE AND ANXIETY IN UNIVERSITY STUDENTS

The aim of this research is to examine anxiety and academic perfectionism in the context of narcissistic personality. The aim of this study, which includes university students, is to examine the narcissistic personality levels of university students in the context of anxiety and academic perfectionism. The sample of the research is university students over the age of 18 living in Istanbul. In this context, online surveys were sent to students from social media platforms and data were collected from 404 university students. Each participant was asked to fill out a consent form to participate in the study. In the analysis of the data, analyzes were made using the IBM SPSS Statistics 24.00 program. Pearson correlation analysis was used to evaluate the relationship between continuous variables, correlation coefficients and power relationship were evaluated. Independent Sample T test was used for the differences between two categorical variables, and One Way Analysis of Variance (Anova) was used for the differences between more than two categorical variables, and Tukey HSD test was used as a post hoc test. According to the findings obtained after the analysis; It was observed that there was no significant relationship between state anxiety and trait anxiety, narcissistic personality, authority, self-sufficiency, superiority, exhibitionism, exploitation, self-love and claiming rights. It was observed that there was no significant relationship between trait anxiety and narcissistic personality, authority, self-sufficiency, superiority, exhibitionism, exploitation, self-love and claiming rights. There is a moderately significant positive correlation between academic perfectionism and narcissistic personality, authority, self-sufficiency, exhibitionism, self-love and entitlement; It has been observed that there is a weakly significant positive relationship between superiority and exploitation.

Keywords: Narcissistic Personality, Academic Perfectionism, Trait Anxiety, State Anxiety.

Date: September, 2022.

TABLO LİSTESİ

	SAYFA NO
Tablo 3.1 Demografik Özellikler	27
Tablo 3.2 Cronbach Alfa Değerleri	30
Tablo 3.3 Korelasyon Katsayıları ve Güç İlişkisi	30
Tablo 4.1 Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları	31
Tablo 4.2 Cinsiyete göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 4.3 Eğitimi Ücretli Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	33
Tablo 4.4 Alanı İsteyerek Seçme Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	34
Tablo 4.5 Çalışma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	35
Tablo 4.6 Sigara Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	36
Tablo 4.7 Alkol Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	37
Tablo 4.8 Madde Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	38
Tablo 4.9 Daha Önce Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	39
Tablo 4.10 Psikiyatrik Tanı Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	40
Tablo 4.11 Eğitim Düzeyine göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	41
Tablo 4.12 Aylık Gelir Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	42

Tablo 4.13 Medeni Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	44
Tablo 4.14 Şu An Birlikte Yaşanılan Kişiye göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.15 Annenin Eğitim Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	46
Tablo 4.16 Babanın Eğitim Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	47
Tablo 4.17 Korelasyon Analizi	49

KISALTMALAR

NKE: Narsisistik Kişilik Envanteri

DK: Durumluk Kaygı

SK: Sürekli Kaygı

AMÖ: Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences / Sosyal Bilimler için İstatistik Programı

BÖLÜM 1 GİRİŞ

1.1 PROBLEMİN DURUMU

Eğitim hayatı hiç kuşkusuz kişinin geleceğe dair hayaller kurduğu ve gelecekte olmak istediği kendilik algısını yaratmaya başladığı ilk adımlardan biri olarak görülmektedir. Eğitim hayatındaki başarı beklentisi ve buna bağlantılı olarak artan gelecek kaygısı kişileri etkilemekte ve her birey bu beklentilere karşı farklı tepkiler göstermektedir. Bazı kişiler eğitim hayatındaki başarıyı önemsemekle beraber ‘yeterince iyi’ olmaya dair pozitif bir algı geliştirmişken, bazı kişiler mükemmel olmak üzerinden hareket etmekte, başarılı olmaya dair düşüncelerini mükemmellik algısı üzerinden kurmaktadır. Mükemmeliyetçilikte aşırı yüksek kişisel performans standartları, kusurlara izin vermeyen bir başarı isteği ve hata yapma korkusu söz konusudur. Bu kapsamda akademik mükemmeliyetçilik, kişinin gerçek ve katı dışı bir akademik başarı beklentisine girmiş olduğu ve kendi içinde ulaşması zor akademik hedeflerin belirlenebilmesi olarak ifade edilmektedir (Odacı, Kalkan ve Çıkrıkçı, 2017).

Akademik mükemmeliyetçiliğin yüksek standartları hedefleyen ve hatayı kabul etmeyen yapısı sonucu kaygı ile olumlu bir şekilde ilişkilendiği bilinmektedir. Bu noktada akademik mükemmeliyetçiliğin kaygı ile düşünülmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi gerekmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci özelliklerinden biri olan kırılğan, değersiz kendilik imgesinin saklanması kişinin mükemmel olmaya dair isteğini de dile getirmektedir. Tıpkı narsistik bir bireyin kendilik imgesi ile ideal imgesinin birleşmesi durumunda olduğu ve kendisine şişirilmiş bir kimlik yaratması gibi mükemmeliyetçi kişiler kendisine ulaşılması imkânsız hedefler koyacak, onlara ulaşmak için çabalayacak ve ulaşıp ulaşmamasına göre kendini değerlendirecek bir mekanizma yaratacaktır. Bu düşünceler doğrultusunda bu araştırmada narsistik kişilik örgütlenmesinde olan kişilerin akademik mükemmeliyetçilik ve kaygı ile nasıl ilişkilendiği incelenecektir.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI VE SORULARI

Bu çalışmanın amacı akademik mükemmeliyetçilik ve kaygı konularını narsisistik kişilik bağlamında incelemektir. Araştırma üniversite öğrencilerini kapsayacak şekilde oluşturulmuş ve yöntem bölümünde bahsedilen ölçekler verilerek gerekli sayıya ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerini kapsayan bu çalışmanın hedefi üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik seviyeleri kaygı ve akademik mükemmeliyetçilik kapsamlarında incelemektir. Bu amaçla oluşturulan araştırmanın araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

S1: Narsisistik kişilik puanları ile kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak nasıl bir ilişki vardır?

S2: Narsisistik kişilik puanları ile akademik mükemmeliyetçilik arasında nasıl bir ilişki vardır?

S3: Narsisistik kişilik puanları ile sosyodemografik (yaş, cinsiyet, program adı, akademik yıl, çalışma durumu, medeni durumu, anne-baba eğitim düzeyi, madde kullanımı) değişkenler arasında nasıl bir farklılık vardır?

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmayla üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilikleri ile kaygı düzeyleri ve akademik mükemmeliyetçiliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Literatür incelendiğinde narsisistik kişilik özellikleri ve kaygı düzeyi ile ilgili birçok araştırma olmasına rağmen akademik mükemmeliyetçilikle ilgili çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Kaygı, narsisistik kişilik özellikleri ve akademik mükemmeliyetçilik kavramları kişilerin hayatlarında önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Bu nedenle bu üç değişken arasındaki ilişkiye bakarak klinik katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.4 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında İstanbul ilinde ikamet eden üniversite öğrencileriyle sınırlıdır.

2. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik görüşme anket formu, Katılımcılar Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Narsisistik Kişilik Envanteri ve Durumluk- Sürekli Kaygı ölçeğinin toplanan verileriyle sınırlıdır.

3. Yapılan tez çalışmasında katılımcılar 404 kişi ile sınırlıdır.

4. Kaygı ölçeği ve Narsisistik Kişilik Envanterinden çıkan sonuçlar COVID-19'da oluşabilecek olumsuz koşullardan bağımsız olarak ele alınarak sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 2 KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 NARSİSİZM

2.1.1 Narsisizm Kavramının Mitolojideki Yeri

Narsisizm Yunan mitolojisindeki Narkissos'dan esinlenerek adlandırılmış, psikoloji literatüründeki önemli bir kavramdır. Narkissos'un mitolojide anlatılan şekli bütün kadınları kendine aşık edecek kadar yakışıklı olan ancak bir türlü aradığı aşkı bulamayan birinin öyküsüdür. “Narkissos'un güzelliği hem karşı hem de hemcinsleri için bir arzu nesnesine dönüşmüştür. Ancak Narkissos bunların hiçbirini istemez ve hepsini reddeder.” (Uçar, 2019).

Narkissos'a aşık olan Echo kendini gösterememiş, bir türlü Narkissos'dan beklediği aşkı bulamamıştır; ona sesini duyuramamış, kendi sesi içinde kalmış ve sonunda yankılanan bir sese kendini hapsedmiştir. Aşkına karşılık bulamayan Echo Tanrılardan Narkissos'a bir ders vermesini istemiştir ve Narkissos'un dersi gölde gördüğü yansımasına hayran kalıp, kendi görüntüsüne aşık olması ile başlamıştır. Narkissos asla ulaşamayacağı bir şeye, kendisine aşık olmuştur. Kendi yansımasını suda gören Narkissos kendi yansımasını nehirde seyrederek hayatını tüketmiş, o da Echo'ya benzer bir şekilde kendi görüntüsünde tutsak kalmıştır (Anbapınar, 2020).

2.1.2 Narsisizm Kavramı

Narsisizm terimi ilk olarak Paul Nâcke tarafından 1899 yılında kullanılmış ve narsisizmi kişinin kendi bedenini sevmesi, okşaması, kendi bedenine cinsel bir obje gibi davranması tutumu ile ilişkilendirmiştir (Freud, 2012). Narsisizmin sapkınlık olarak tanımlandığı hali psikanalitik alan dahilinde genişletilmiş, sonralarında diğer birçok psikolojik kavramla ilişkilendirilmiştir. Nâcke 'den sonra narsisizm terimi Freud tarafından ‘Cinsellik Teorisi Üzerine Çalışmalar’ makalesinde kullanılmış ve öncelerinde sapkınlık olarak ele alınan narsisizm, nevrotik kişilik örgütlenmesinde de görünürlüğü ele alınarak “kendiliğin libidinal bir tamamlayıcısı, her canlı varlığa haklı olarak bir ölçüde atfedilebilecek” bir özellik olarak

açıklanmıştır (Freud, 2012).

Freud bir kişinin dünyaya geldiği andan itibaren dürtülerinin olduğu ve bu dürtülerin doyurulması gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda libido/dürtü/id bir kişinin bedeninde ve ruhsallığında barındırdığı uyarılma durumudur ve her zaman bu uyarılmaların belirli bir hedefi olacaktır. Ruhsallık içerisindeki libido süper egonun gelişimi ile dengelenmekte ve bu çatışmanın nasıl olduğu egonun oluşumunda belirleyici olmaktadır (Cüceloğlu, 2014). Erikson erken dönem psikanalizde libidonun insanı harekete geçiren motivasyonun temeli olarak görüldüğünün altını çizmiş ve ego gelişimini süregelen id ve dış dünya arasında çatışma ortamında gelişen bir kendilik olarak ifade etmiştir (Murdock, 2014, s. 40).

Freud libido teorisini açık bir şekilde gözlemlenemeyen süreçler olarak ele almıştır. Freud'un açıklamalarında libido zihinsel sembollerle var olmakta yani bilinç düzeyine çoğunlukla çıkmamakta ve içgüdüsel ihtiyaçları gidermektedir (Sağlık, 2021). Libido-dürtü kuramında narsisizm kişinin libidosunu kendiliğe yatırılan libido ve nesneye yatırılan libido olarak iki alanda incelenmiştir (İnanç ve Yerlikaya, 2020). Kendiliğe yatırılan libido bebeğin gelişim sürecinde ben ve ben olmayan ayrımını yapamadığı dönemlere dayanmakta ve Freud'un birincil narsisizm olarak açıkladığı süreci ifade etmektedir. Freud birincil narsisizmi bebeğin normal psikoseksüel süreci olarak tanımlamış ve bebeğin kendini dış dünyadan ayırt edememesi dolayısıyla libidinal yatırımı kendisine yaptığını dile getirmiştir (McWilliams, 2013). Bu dönem bebeğin ilk nesnesi anneye girdiği ilişkide kendini gösterdiği ve adeta hayran olunan biri gibi bütün ihtiyaçlarının anne tarafından doyurulduğu ve anneye aynalama ilişkisi içerisinde kendiliğe yapılan bir libidinal yatırım süreci olarak açıklanmaktadır (Ozan, Karapınar, Aydın, Fidan ve Oral, 2008). Böylece birincil narsisizm döneminde bebek istediği her şeye ulaşmaya kadir, bakım verilen 'Tanrısal' bir süreçten geçmekte olduğunu hisseder (Stasik-O'Brien ve Schmidt, 2018). Bebeğin birincil narsisizmi, her şeyi kendinden bilen yapısı bakım verenlerin her durumda orada olmaması nedeniyle bebeğin istediği şekilde gerçekleşmez ve bölünür ve bakım verenlerin sürekli orada olamayışı nedeniyle bebek ruhsallığında kendisini korumak için iyi hisleri kendisiyle bağdaştırırken, kötü durumları ise benliğin dışına atan bir şekilde bölmektedir ve "böylece bebeğin mutlu dünyasını koruyan sistem narsisistik benlik ve büyüklencemci benlikten oluşmaktadır." (Schmidt, 2018).

İkincil narsisizm ise insan gelişiminin ilerleyen dönemlerinde, kendilik ile nesne arasındaki olması beklenen ayrışma süreci sonrasında, libidinal yatırımın nesnelere çekilip tekrar kendiliğe yatırıldığı patolojik bir süreç olarak ele alınmaktadır (Ozan ve ark., 2008). Her ne kadar Freud narsisizm terimini kullanmış olsa da narsisizmin kişilik örgütlenmesi ve klinikte

nasıl ele alınacağı konusu Freud'un görüşleri doğrultusunda Kernberg'in nesne ilişkileri kuramında ve Kohut'un kendilik psikolojisi çalışmaları ile genişlemiştir (Demirci ve Füsün, 2017).

Kohut (1966) 'Narsisizmin Biçimleri ve Dönüşümleri' adlı makalesinde, Kernberg (1970) ise 'Narsisistik Kişilerin Psikanalitik Tedavisindeki Faktörler' makalesinde narsisizmi incelemiştir. Anlı ve Bahadır (2017) narsisizm kavramına en büyük etkiyi Kohut'un yaptığını, narsisizmin klinik alanda kavranması ve tedavi edilmesi için analitik teoriyi geliştirdiğini ve Kohut'un çalışmaları ile narsisizmin sağlıklı bir durum olarak görülebildiğinin altını çizmişlerdir (Anlı ve Bahadır, 2007). Kernberg ve Kohut narsisizmin savunmaya yönelik ya da eksiklik odaklı bir psikolojik yapı olduğunu ileri sürmüştür (Campbell ve Foster, 2007, s. 117). Kernberg narsisizmi, kişilerin çocukluk dönemlerinde yaşadıkları hoş olmayan durumlara karşı geliştirdiği bir savunma mekanizması olarak görmüştür. Narsisizmi, "empati yoksunluğu, büyülenmecilik, benmerkezcilik, duygusal boşluk hissi" kavramlarını kullanarak patolojik bir yaklaşımla ele almıştır. Kernberg'e göre narsisistik kişiler, başkalarına karşı belirgin bir ilgi ve eşduyum yokluğu göstermektedir (Uçar ve Konal, 2017). Kohut (1977) ise narsisizmi çocuklukta aynalamanın gerçekleşmemiş olması olarak görmekte ve narsisizmi, "büyülenmeci kendilik" ve "idealleştirilmiş ebeveyn imagosu" temelinde şekillendirmiştir. Bu iki durumun çocuğun gelişim sürecinde paralel olarak gelişerek gelecekteki amaç, değer, inanç ve ideallerinin oluşumuna katkı sağladığını vurgulamıştır. Bu süreçte ebeveynlerin çocuğun bulunduğu dönemdeki istek ve ihtiyaçlarını karşılamaması halinde çocuk hayatını etkileyecek hayal kırıklıkları yaşayarak gelişimi sekteye uğrayacaktır (Kohut, 1971).

2.1.3 Narsisizm Türleri

2.1.3.1 Sağlıklı Narsisizm

Sağlıklı narsisizm ilk olarak birincil narsisizm süreci olarak düşünülmekte ve normal psikoseksüel gelişim sürecinde her kişi birincil narsisizm sürecinden geçmektedir. Narsisizmin patolojik olarak görülmediği sağlıklı narsisizm durumları benlik saygısı ile ilişkilendirilmekte ve ikisi arasında pozitif etkileşim saptanmaktadır (Demirci ve Füsün, 2017). Rozenblatt (2002)'a göre sağlıklı narsisizm kişinin hem çevresi hem de kendisiyle uyumlu olduğu ve çevresel beklentileri yerine getirmesi durumu olarak açıklanmıştır (Rozenblatt, 2002). Bu bağlamda Kohut (1971) sağlıklı narsisizmi 'büyülenmeci kendilik' ve 'idealleştirilmiş ebeveyn imagosu' üzerinden incelemiş ve sağlıklı narsisizmin gelişmesi için ebeveynlerin çocuk için uygun koşulları sağlayıp sağlamadığının önemini altını çizmiştir. Bu açıdan

narsisizmin sağlıklı gelişebilmesi için çocuğun büyüklenmeci oluşunun ebeveynler tarafından aynalanıyor olması ve büyüklenmeci kendilik algısının değersizleştirilmemesi gerekmektedir. Çocuğun büyüklenmeci kendilik halinin ebeveynler tarafından aynalanmadığı, desteklenmediği durumlarda büyüklenmeci kendilik döneminde yaşanan hayal kırıklıkları sağlıklı narsisizmin gelişimini olumsuz etkilemektedir (Anlı ve Bahadır, 2007).

Van der Waals'a göre (1956) normal narsisizm normal nesne ilişkileri ile bağlantılı iken patolojik narsisizm patolojik nesne ilişkileri ile bağdaştırılmalıdır. Sağlıklı narsisizm ya da sağlıklı nesne ilişkilerinin gelişimi kişinin gelişiminin ilk dönemlerinde kendilik ile nesne imgelerinin birbirinden ayrı bir şekilde algılanmaya başlanması ve kendilik algısı ile gerçeği olduğu gibi değerlendirme yetisinin gelişmesi beklenmektedir. Bu ayrışma ve gelişme sürecindeki ketlenmeler ayrılan nesne ile tekrar birleşmeyi gerektirecektir. Böylesi bir engellenme durumunda benlik sınırları netliğini kaybedecek ve kendilik öteki üzerinden anlaşılmaya çalışılacaktır. Nesne ilişkisinin sağlıklı bir şekilde gelişmesi bu bağlamda sağlıklı narsisizm için bir ön koşul olarak sunulmaktadır (Kernberg, 2000).

Stasik-O'Brien ve Schmidt (2018) narsisizmin sağlıklı gelişebilmesi için süperegonun başarılı oluşması gerektiğini vurgulamış ve süperegonun başarılı geliştiği noktada ideal benlik ve ideal nesne imgelerinin bütünleştiğini ve böylece daha kolay erişilebilir ve daha az büyüklenmeci sağlıklı bir egonun geliştiğini dile getirmiştir. İdeal ve ideal nesne imgelerinin bütünleşmesi durumu "erişilebilir bir ego idealidir ve içselleştirilmiş ideal ebeveyn beklentilerini yerine getirerek normal bir narsistik doyuma izin verir." (Stasik-O'Brien ve Schmidt, 2018). Böylesi sağlıklı narsisizm durumunda kişinin özsaygısı ve kendine verdiği değer karşından gelen yorum, eleştiri ya da düşünceler ile değişmeyecek ve ötekinin düşünceleri, yorumları ve eleştirileri kendi öz saygısını ve kendine verdiği değeri değiştirmeyecektir (Karaaziz ve Atak, 2013).

2.1.3.2 Patolojik Narsisizm

Patolojik narsisizm yukarıda bahsedildiği şekliyle büyüklenmeci kendilik algısında aynalama yapılmayan dönemlere dair 'idealleştirilmiş ebeveyn imagosunda' yaşanan hayal kırıklıkları ve ketlenmeler ile birlikte ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra benin sağlıklı gelişiminde ve patolojik narsisizmin oluşumunda önemli olan bir diğer faktör de kişinin kendisini bütünlüklü olarak anlama kapasitesidir. Ben gelişiminin ilk evrelerinde içe alma ve özdeşleşme üzerinden kendisini tanımlayan bebek "iyi" ve "kötü" nesnelere yada iyi-kötü içe atımlar şeklinde hem kendini hem de dış dünyayı tanımaya

başlamaktadır. Başlangıçta “iyi” ve “kötü” bütünleştirilemez ve gelişim evresinin ilk dönemlerinde bölme savunma mekanizması kullanılır ancak sağlıklı gelişimle birlikte ilkel olarak adlandırılan bölme savunma mekanizmasının bastırma ve bastırmayla bağlantılı ilkel olmayan savunmalara dönüşmesi beklenmektedir (Kernberg, 2019). Kernberg normal narsisizmde libidonun kendiliğe yatırılmasına rağmen bütünleşmiş bir iyi kötü algısının bulunduğu yani bölmenin patolojik bir düzeyde yapılmadığının altını çizmiştir. İyi-kötü benlik ve nesne algısının bütünleşmediği, yani ruhsallığı içsel çatışmaların şiddetinden koruyan bastırma, karşıt tepki oluşturma, yalıtma vb. üst düzey savunma mekanizmaları yerine bölme mekanizmasının aktif olarak kullanıldığı durumlarda çelişkili, patolojik kendilik ve nesne imgeleri kendini göstermektedir (McWilliams, 2013). Sağlıklı olmayan, patolojik narsisizmin “değersizleştirme”, “tümgüçlü olma” ya da çatışmaları bütünlüklü bir kendilik ve nesne algısının desteklenmediği bölme savunma mekanizmasının aktif olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Kernberg, 2000).

Patolojik narsisizmde kişi her ne kadar kendinden emin, ötekini önemsemeyen bir şekilde görünüyorsa da aslında patolojik narsisizm yapısındaki kişiler ötekini önemseyen, ona ve onun tarafından onaylanmaya ihtiyaç duyan kişilerdir. Yani denilebilir ki “patolojik narsisizmi sağlıklı narsisizmden ayıran en önemli nokta bireyin tamamen dışarıdan gelen yorumlarla beslenmeye açık ve muhtaç olmasıdır” (Karaaziz ve Atak, 2013). Van der Waals (1956) kendilik ve nesne imgelerinin tekrar birleşmesi sonucu kişide ihtiyacı olduğu nesneye aynı zamanda korku duyması gibi çatışmalı bir ilişki yaşadığını öne sürmüştür.

Patolojik narsisizmde dışarıdan görünüşünün tam tersine kendiliğe yönelik değersizlik duyguları oldukça hakimdir ve bu duygular karşı tarafa yansıtılarak çatışmalardan kaçınmak amaçlanmaktadır. Görüldüğü üzere patolojik narsisizmde iyi ve kötünün iç içe geçebildiği, hem iyi hem kötünün birlikte var olması gerçekliğinden öte bölünmüş, bütünleşemeyen, çatışan kendilik algısı hakimdir (Karaaziz ve Atak, 2013). Kohut göre narsisizmin sağlıklı ve patolojik olmak üzere iki uç arasında sürekli devinim halinde kendini gösterdiğini düşünürken, Kernberg sağlıklı narsisizm ve patolojik narsisizm arasında temel farklılıklardan bahsetmiştir; bahsedilenlere ek olarak Kernberg (2000) patolojik narsisizmin kökenini patolojik nesne ilişkileri ile ilişkilendirmiş ve gelişim sürecinde ve sonrasında ayrışma ve bütünleşmede problem olduğunun altını çizmiştir.

Patolojik narsisizmin DSM-5’teki (2013) kriterleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. “Büyükleir (örn: yeteneklerini ve başarılarını abartmaktadır. Göstermiş olduğu başarılarına oransız bir şekilde, üstün biri olarak görülme beklentisi içinde olduğu gözlemlenmiştir.)
2. “Güç, sınırsız başarı, zeka, güzellik veya yüce” bir sevgi düşünimiyle uğuraşıp durmaktadır.
3. Eşı benzeri olmayan “özel” birisi olduğuna, fakat üstün veya özel diğer bireylerce, anlaşılabilirliklerine ve onlar ile ilişki kurma gerektiğine inanmaktadır.
4. Herkes tarafından çok beğenilmek istemektedirler.
5. Herşeyi hak ettiği duygusunun içindedir. (Özellikle kayırılacak bir tedavi göreceğine veya her ne istenirse yapılacaklarına yönelik anlamsız bir beklentinin içinde özellikle de kayırılacak bir tedavi göreceğine veya her ne isteniliyorsa yapılacakına yönelik anlamsız beklentilerin içerisinde olmak.)
6. Kendi çıkarı için başkasını kullanmaktadır. (Kişisel amaçlarına ulaşabilmek için, başkasından yararlanmaktadır.)
7. Eşduyum yapamaz: Başkasının duygusunu ve gereksinimi anlamamazlıktan gelmektedir.
8. Büyük bir sıklık ile başkasını kıskanmaktadır veya başkasının kendini kıskandığına inanmaktadır.
9. Başkasını saygısız davranmaktadır. Kendini beğenen davranışın veya tutumu sergilemektedir (Köroğlu,2013).”

2.1.4 Narsisizmin Boyutları

Narsisizm hakkında Raskin ve Terry'nin yaptığı araştırmalar sonucunda narsisizmin boyutları ile ilgili bazı kişilik özelliklerini örtüştürmüşlerdir. Bunlar (Raskin ve Terry, 1988):

- **Otorite boyutu:** Liderlik, hakimiyet, özgüven ve iddialılık gibi önemli kişilik özellikleri bulunmaktadır.
- **Teşhircilik boyutu:** Gösteriş merakı, heyecan arama, dürtüleri kontrol edememe, dışa dönüklük gibi durumlar ön plandadır.
- **Sömürücülük boyutu:** Başkalarına karşı hoşgörü eksikliği, düşmanlık, başkalarına karşı ilgi duymama, isyankarlık ve uyumsuzluk tavırları hakimdir.
- **Hak iddia etme boyutu:** Diğer insanlara karşı baskınlık, düşmanlık gösterme, başkalarına karşı tolerans eksikliği gösterme, güç ihtiyacı duyma, hırs ve kabalık söz konusudur.

- **Üstünlük boyutu:** Statü kapasitesi, sosyal duruma aşırı önem verme, ego şişkinliği, ve özgüvenden bahseder.
- **Kendine yeterlilik boyutu:** iddialılık, özgüven, bağımsızlık, ve çok fazla olan başarılı olma çabası
- **Kendini beğenme boyutu:** fiziksel olarak kendilerini çekici bulma ve çevresindekilerin de bu şekilde düşündüğüne inanmaktan bahsedilir.

Bu yedi boyut yanında Raskin ve Novacek çalışmalarında narsisizm ile en uyumlu özelliğin otorite olduğunu, narsisizme en uygun olmayan özelliğin ise hak iddia etme olduğunu belirtmişlerdir (Reidy, Foster, Zeichner ve Martinez, 2008). Narsisistik bir birey, çevresi ile olan ilişkilerinde bağlanmaktan, bağımlı olmaktan kaçmakta, bundan dolayı asıl otoritenin kendisi olduğunu düşüncesine hakim olmaktadır. Kişide bulunan motivasyon ile otorite boyutu gelişmekte ve sosyal cesaret, yakınlık ve dışadönüklük gibi pozitif kişilik özellikleri de beslenmeye başlamaktadır. Özetle narsisistik kişide otorite boyutu genel anlamda pozitif yön ve uyum ile meydana gelmektedir (Bogart, Benotsch ve Pavlovic, 2004). Belirtilen yedi boyut narsisistik kişilerde farklı derecelerde tezahür edebilmektedir. Bundan dolayı sosyal hayatta farklı seviyelerde kişilik özelliklerine sahip kişilerle karşılaşılabilir (Atay, 2010). Bu sebepten dolayı bu yedi boyutun her birinin iyi bir şekilde tanınması, narsisistik kişilik özelliklerine sahip olan kişilerin tanımlanmasını sağlamaktadır. Açıklayacağım bu boyutlar Narsisistik Kişilik Envanterinin alt boyutlarını oluşturan boyutlardır.

2.1.4.1 Otorite

Otoriter kişilikte genel olarak kişide resmi otoriteye bağlılık, hoşgörüsüzlük, geleneklere aşırı bağlılık, katılık, güvensizlik, çalışma ortamında astlara karşı tahammülsüzlük, üstlere karşı hürmetkarlık ve belirsizliğe dayanamama gibi özellikler bulunur (Budak, 2009). Otorite boyutu Narsisistik Kişilik Envanteri'ne göre narsisistik kişiliğe sahip olan kişinin çevresindekilerden üstün bir güce sahip olduğunu ve başarılı olma duygusunun hakim olduğunu belirtmektedir. Bu boyutu geliştiren narsisistik kişiler, bu boyutu geliştirmemiş kişilerle karşılaştırıldığında, altlarındakilerden daha fazla öfke göstermektedir. Daha üst seviyedekilere, söz konusu pozisyonu elde edebileceklerini düşünerek daha iyimser tepki vermektedirler (Bogart, Benotsch ve Pavlovic, 2004). Otorite boyutu gelişmiş olan kişiler diğer insanları etkilemek için çabalamaktadırlar ve bunun için ise güçlü bir liderliğe, olağanüstü bir yeteneğe sahip olmaları gerektiğine ya da otorite rolü için önceliklerinin olduğuna inanmaktadırlar. Böylelikle narsisistik kişiler otoriteye sahip olmak için dışa dönüklük, yakınlık, sosyal cesaret ve baskınlık

gibi pozitif yönlerini de geliştirmektedirler. Bu özellikler narsisistik kişiliklerin uyumlu ve pozitif özellikleri olarak göze çarpmaktadır (Bogart, Benotsch ve Pavlovic, 2004). Bu pozitif özelliklerden dolayı narsisistik kişilik boyutlarından otorite, bencillik ile pozitif ilişki göstermeyen tek narsisizm boyutudur (Bogart, Benotsch ve Pavlovic, 2004).

Narsisistik kişiler, çevrelerindeki insanların hayranlığını kazanmalarına izin veren alanlarda aktif, tutarlı ve çok yaratıcıdır. Bu kişiler endüstrinin, akademinin ve sanatın önemli alanlarında lider ve üretken konumlarda görülebilirken, yakından bakıldığında çalışmalarının dış parlaklığına kıyasla yüzeysellik ortaya çıkmaktadır. Gelecekte bu umut verici dahiler olarak inanılan kişilerin sonrasında sıradanlıklarıyla insanları şaşırtmaları muhtemeldir (Kernberg, 2012). Narsisist kişiliğin otoriter tarafı, çevresindeki insanlar üzerinde güç ve başarının tezahürüdür. Güç boyutuna sahip narsisistlerin sosyal ilişkilerine daha yakından bakıldığında, bu kişilerin kendilerinden daha iyi durumda olanlarla etkileşime girdiklerinde daha az düşmanlık sergiledikleri görülmektedir (Baumeister ve Vohs, 2001). Kendilerinden daha aşağı olanlarla iletişimde daha kötülerdir. Bu farklı tutumların nedeni, otoriter narsisistlerin daha iyi durumda olanları gördüklerinde o seviyeye ulaşabileceklerini amaçlamaları, buna bağlı olarak da olumlu tutum geliştirmelerine bağlanmaktadır. Aynı zamanda bu kişiler, buldukları her alanda otoritelerinin tanınacağını ve kabul edileceğini zannetmektedir. Bunun olması için çevresindekileri etkilemeye çalışmakta ve farklı sosyal çevrelere uyumlanmak için sosyal beceriler geliştirilmektedirler (Atay, 2010).

2.1.4.2 Teşhircilik

Teşhircilik, dikkatleri üzerine çekme ve sürekli ilgi odağı olma olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2009). Narsisizmin teşhirci boyutunda kibir, dışadönük uyarılma arayışı ve dürtü kontrolünde zorluk ön planda olmaktadır. Bu kişilerin aşırı özgüvenli, iddialı ve hoşgörülü oldukları, aynı zamanda başkalarına karşı kaba ve saygısız davranışlar sergiledikleri de görülmektedir. Narsisistik kişilikte başarı, sınırsız güç, aşırı kişisel çıkar, güzellik, asla savunmasız olmadığı düşüncesi ve kişinin kendi benzersizliğine aşırı vurgu yapması teşhirciliği seçmenin başlıca nedenleridir. Bu eğilimin ileri boyutunda kişi gerçeklikten kopmaktadır. Örneğin çevresindeki insanları uygun kriterlere göre değerlendirirken sürekli olarak olumlu bilgilerle kendini değerlendirmektedir (Atay, 2010). Kendine olan yoğun ilgisi ile narsisist kişi, görünüşüne büyük önem verir ve çekiciliğini arttırarak onu bir eğlence unsuruna dönüştürmektedir (Yaraman, 2003). Narsisist kişiler imajın her şey olduğunu düşünürler ve çünkü bu durum onların öz değerlerini korumaları için bir zırh görevi görmektedir. Temel

kaygıları imajlarını kontrol etmekte ve korumaktadır. Bu yüzden kendilerini sürekli sahnede sanmaktadırlar (Beck, 2008). Narsisistik kişiler sürekli olarak başarılarıyla övünürler, konuşmalar sırasında konuyu sürekli kendi gündemine getirir, çeşitli şekillerde öne çıkmaya çalışır ve abartılı hareketler yaparlar. Görünüşlerine odaklanır, bir statü göstergesi olarak maddi varlıklara büyük değer verir ve etraflarında hayran bir izleyici kitlesine sahip olmak için çalışırlar. Twenge ve Campbell, narsisistlerin öz hayranlığa çok değer verdiklerini belirtmekte ve bunun için özdenetim stratejileri geliştirdiklerini belirtmektedir. Narsisist, yaşamını ve insan ilişkilerini en üst düzeye çıkarmaya çalışmakta ve bunu başardıktan sonra onur ve gurur duymakta ve başarısız olursa bir öfke dalgası yaşamaktadır (Twenge ve Campbell, 2010).

2.1.4.3 Sömürücülük

Sömürü boyutu farklı şekillerde görülebilmektedir. Ancak, bu her zaman başkalarının çıkarlarını veya duygularını umursamadan onlardan yararlanma şeklinde görülmektedir (Hotchkiss, 2003). Narsisist, başka bir kişiden doğrudan fayda sağlamak ve onu sömürmek yerine, daha karmaşık süreçler inşa etmekte ve bunları davranışlarında sergilemektedir (Atay, 2010). Bu, narsisizmin sağlıklı bir boyutudur ve diğer insanlara karşı uyumsuzluk, düşmanlık, isyan, tolerans ve ilgi eksikliği ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Campbell ve Foster, 2007; Raskin ve Terry, 1988). Erkeklerde sömürücü yönün kadınlara göre narsisistik yapıyla daha fazla bütünleştiği söylenmektedir. Sosyal baskınlık gibi erkek davranışları daha kabul edilebilirken, kadınlar bu tür davranışları sergilediklerinde daha az sosyal yarar elde etmektedirler (Morf ve Rhodewalt, 2001; Tschanz, Morf ve Turner, 1998).

Narsisistik insanlar başkalarına bağımlıdırlar ve bu bağımlılığın bir sonucu olarak çok kıskanç ve kırılabilir bir yapıya sahip olmaktadır. Narsisistler, sahip olmadıkları duygularda örneğin, sevebilen ve verebilen insanlara karşı bilinçsizce yoğun bir kıskançlık hissetmektedir. Sömürü ve kişisel çıkar ilişkilerinin ön planda olmasına rağmen, kişiliklerini çekici ve açık bir şekilde göstermektedir (Evren,1997). Kernberg'e göre narsisistler, kendilerini suçlu hissetmeden çevrelerindeki kontrol etme, sahiplenme ve sömürme haklarının olduğunu düşünmektedir. Bunun için de ikiyüzlü bir tavır sergilemekten geri durulmamaktadır (Kernberg, 2012). Kernberg, bu insanların küçümseyebileceğini, saldırayabileceğini, sömürebileceğini ve başkalarını kendilerine itaat etmeye zorlayabileceğini belirtmektedir. Narsisistler, bir kahramana veya son derece başarılı bir kişiye hayranlık duymaktadır. Hayran oldukları kişi onları reddederse, nefret ve korkuyla tepki vererek hayran oldukları kişiyi

değersizleştirebilirler. Dolayısıyla bu kişilerin hayran oldukları kişiyle gerçek bir ilişkileri yoktur (Kernberg, 2012).

2.1.4.4 Hak İddia Etme

Narsisist kişilikler, sosyal statü, görünüm, zeka ve yaratıcı yetenekler açısından nesnel verilere göre herkesle aynı olmalarına rağmen, diğer insanlara göre kendilerinin daha iyi olduklarını düşümeğe tendenslidir (Twenge ve Campbell, 2010). Narsisistler kendilerinin özel bir konumda olduklarını düşündüklerinden dolayı diğer insanların buna göre tepki vermesini beklemektedirler. Örneğin, arzularının yerine getirilmesini isterlerse ve bu gerçekleşmezse, sinirlenmektedirler. Kendi öncelikleri önemli olduğu için asla sıraya girmek istemezler ve başkalarının onların “çok önemli” işlerinde onlara yardım etmesi ve onlara saygı göstermesi gerektiğine inanırlar. Bu ve benzeri haklara sahip çıkmalarının yanı sıra, diğer insanlara karşı ilgisizlikleri birleştiğinde, sömürme eğilimleri de oluşmaktadır. Ayrıca, narsisistler genellikle törenle karşılanmak ve sahip oldukları şeyler için kıskanılmayı beklemektedir (Köroğlu, 2015). Beck’e göre narsisistler, gücü, üstünlüğün güçlü kanıtı kadar önemli görmektedir. “Yeterince güçlüysen, tamamen özgüvenli ve şüphelerden uzak olabilirim” genel tavırlarıdır. Tek taraflı kararlar vererek, sınırları değiştirerek ve çevrelerindeki kontrol ederek güçlerini göstermeye çabalamaktadırlar (Beck, 2008). Hak iddia etme başkalarının sömürülmesi, sahiplenme ve empati eksikliği ile ilgilidir. Narsisist kişi, her şeyden yararlanmaya çalışır. Öne çıkma, başarıları ve yetenekleriyle çevreyi etkileme arzusu bu insanlarda güçlü bir duyguya neden olmaktadır. Başkaları için geçerli olan kurallar onlar için geçerli değildir. Çünkü özel olduklarını iddia etmektedirler. Narsisistler, eksiklik duygularını kontrol etmenin bir yolu olarak hak iddia etme duygularına değer verirler ve ayrıcalıklı muameleyi hak ettiklerine inanırlar. Yetersizliklerini ve güvensizliklerini kontrol altına almak için kendi önemlerini abartmayı tercih etmektedirler (Atay, 2010). Narsisistik insanlar için güç ve kontrol, olası aşağılanmaya karşı koruma işlevi görmektedir. İlk olarak, başkalarının önünde kendilerini zayıflatabilecek duygularını inkar ederek kendilerini kontrol etmekte ve başka birinin üzerlerinde güç sahibi olma ihtimalinin olmadığından emin olmalıdırlar. Kontrol ve güç birlikteliği bir kişiyi savunmasızlık ve güçsüzlük duygularından korumakta ve olası aşağılanmaları önlemektedir (Lowen, 2013).

2.1.4.5 Üstünlük

Bu boyutta narsisist kişiler kendilerine karşı bir üstünlük duygusuna sahiptirler ve üstünlüğün başkaları tarafından onaylanmasına güçlü bir gereksinim hissederler. Narsisistler için, üstünlük ve tanınma konusundaki doyumsuz ihtiyaçları ve başa çıkmak için mücadele ettikleri aşağılık duyguları, sürekli olarak onaylanmalarını ve üstünlüklerini kabul etmelerini temel bir zorunluluk haline getirmektedir (Wallace ve Baumeister, 2002; Chatterjee ve Hambrick, 2007). Bu tanınma ve üstünlük meselesiyle çok meşgullerdir. Üstünlüklerini kanıtlamak için ifade ettikleri amaçların, inançların ve sözlerin anlamından çok, başkaları tarafından kabul edilip edilmeyeceklerini ve etkilerini önemserler. Ayrıca takipçilerinden inkar edilemez bir sadakat ve bağlılık beklerler. Kötü durumlarda, davranışları sadizme ve yıkıcılığa dönüşebilmektedir (Rosenthal ve Pittinsky, 2006). Araştırmalar, narsisistik erkeklerin diğerlerine göre üstünlüklerini kanıtlamak için kadınlardan daha fazla çaba sarf ettiğini göstermiştir. Benzer şekilde, psikanalitik yaklaşım ve ampirik gözlemler, kişinin kendi üstünlüğünü koruma arzusunun daha çok erkeklere özgü olduğunu göstermiştir (Morf ve Rhodewalt, 2001).

Narsisistik kişilerin yoğun kıskançlıklarının nedeni, kendilerini başkalarından üstün görmeleridir. Çevrelerindekiyle çok önem verirler, ama onlardan en ufak bir yardım isteyemezler. Aslında yardım eden kişi daha iyi olacağı için bu duruma katlanmak istemezler (Evren, 1997). Lowen'e göre narsisist kişilerin öne çıkan argümanları şunlardır: her şeyi bilirim, her şeyi yapabilirim, tapılacak biriyim, her yerden görünebilirim. Bu aforizmalar ilahi varoluş hakkındaki ifadelerdir. Narsisistler, kendi imajlarında kendilerini Tanrı gibi bir şey olarak görmekte ve başkaları da onların bu tavrını benimsemektedir (Lowen, 2013).

Narsisist bir kişi, zamanının çoğunu kendi önemine odaklanarak başkalarını bir kenara iten kişidir. Rubin: "Narsistin kendi dünyası olur ve kendini tüm dünya olarak görür." diye ifade etmektedir (Lowen, 2013). Masterson, narsisist kişiliği şişirilmiş sahte benlik olarak adlandırır. Şişirilmiş bir benlik-olmayan, kendini raporlama, büyüklenme ve tüm güce karşı altta yatan çifte depresyonun telafi edici bir halidir. Ona göre, şişmiş bir benliğin nedeni, düşük benlik saygısı ve kendinden şüphe duyma duygusudur. Ayrıca narsisistik deneyim, bireyin benzersizliği ve mükemmelliği üzerine kuruludur. Narsisist kişilik sürekli olarak çevrenin desteğine ihtiyaç duyar. Matherson'a göre, şişmiş sahte benlik gerçeklikten çok rüyalarla ilgilenir. Narsisist insanlar, gerçeklikle savaşmak yerine kendi depresif duygularından kaçınmak için büyüklenmeciliği arttırırlar. İnsanları benzersizliklerini, özgünlüklerini ve mükemmelliklerini yansıtan nesnelere olarak görür. Öfke ve depresyonun, büyüklenmeciliğine

izin verilmemesinden kaynaklandığı savunulmaktadır (Tura, 2005). Dolayısıyla narsisist kişilik, kendini üstün, gösterişli, mükemmel, özel ve benzersiz gören kişidir (Masterson, 2006).

2.1.4.6 Kendine Yeterlilik

Narsisizmin meydana çıkmasında etkili olan kendine yeterlilik boyutunda, tehlikeli bir dünya karşısında çaresizlik duygusunu bastıramayan bir kişi gereksiz, idealist ve kusursuz bir benlik imajı oluşturmaktadır. Bu durumda kendi kendine yeterlilik; başarılı olması gereken, kendi kendini idame ettiren, iddialı ve bağımsız bir varlık olarak gelişmektedir (Raskin ve Terry, 1988). Bu yönü olan narsisist insanlar, çevrelerindeki güvenliğe, pohpohlanmaya ve sürekli onaya ihtiyaç duyarlar. Bu kişiler liderse tüm çalışanlarının kendileri gibi düşünmesini bekler ve bunun için sürekli çaba gösterirler (Kets de Vries ve Miller, 1984). Narsisist kişiler ile dış dünya arasındaki ilişkiden kaynaklanan derin rahatsızlık, yeterlilik yanılması da etkilemektedir. Narsisist birey, yeterlilik yanılması ile nesnelere etrafında olma korkusundan kurtulur ve böylece herhangi bir içgüdüsel ihtiyacın inkarı kaçınılmaz olmaktadır (Modell, 1975).

Narsisistler kendilerini eşsiz ve harika gördükleri için kendisinin güçlü olduğunu düşünür ve diğer insanlardan daha iyiymiş gibi davranırlar (Volkan ve Gabriele, 2007). Davinson ve Neil, narsisist kişiliğin bir öz-önem duygusuna ve sınırsız başarı hayallerine sahip olmasına rağmen, bu niteliklerin aslında çok kırılgan bir benlik saygısını maskeleydiğini savunuyorlar (Davison ve Neale, 2011). Narsisistik kişiler, kendi kendine yeterli olduklarını iddia etmelerine rağmen sürekli dış onaya ihtiyaç duyarlar, beğenilmek isterler ve içsel anlamda güvende hissederler. İnsanın sevilme için bilinçsizce dış kaynaklara bağımlı olması, aslında çarpıcı bir kırılganlıktır. Bu duruma tahammül edemeyen kişi, narsisistik savunma mekanizmalarıyla kendi kendine yeterli olduğu yanılmasını yaratır (Atay, 2010).

Kendi kendine yetme ve bağımlılık arayışından kendilerini korumaya çalışan narsisistler sürekli bir gerilim içindedir. Bu durumu telafi etmek için şiddetli bir gururla, kendini güçlü ve yeterli gören, istediğini ifade edemeyen ve zayıf olan kişidir (Tura, 2005).

2.1.4.7 Kendini Beğenme

Narsisizmin kendine hayran olma boyutu, kişinin kendini çekici bulması ve diğer insanlara çekici geldiğine inanmasıdır (Raskin ve Terry, 1988). Aynı zamanda bu durum kişinin yerleşik aşağılık ve yetersizlik duygularını dengelemek için kendisine sunduğu olumlu imajdır. Yaşamın geçici olduğunu bilmekten kaynaklanan kaygıyla, genellikle erken çocukluk döneminde ortaya

çıkan özsaygı, kırılabilirlik ve duyarlılık duygularıyla başa çıkma girişimidir. Ebeveynler, gereksiz övgü gibi yanlış davranışlarıyla durumu daha da kötüleştirir. (Firestone ve Jatlett, 2009). Bu boyutu geliştiren insanlar, başkalarını küçük düşürme ve aynı zamanda öfkelerini kışkırtma eğilimindedir. Bu kişiler önemli görevlere geldiklerinde cezalandırıcı bir tavır alırlar, insanların yükselmelerini engellerler, onlara kötü davranırlar, sürgün, görevden alma, azarlama gibi cezalandırıcı yöntemler kullanırlar (Firestone ve Jatlett, 2009). Çalışmalarda kendini beğenmenin, narsisizmin zamanla pek değişmeyen başka bir boyutu olduğu tespit edilmiştir (Rosario ve White, 2005).

2.1.5 Narsisistik Kişilik Özellikleri

Emmons (1987) narsisizmin özelliklerini dört farklı boyutta incelemiştir bu boyutlar narsisistik özelliklerin çevre ve öteki ile uyumlu olma derecesine göre şekillenmiştir. Bahsedilen boyutlar liderlik ve otorite, kendine hayranlık ve kendi ile ilgili olma hali, büyüklenmecilik ve son olarak sömürücülük şeklindedir. Bahsedilen narsisizm özelliklerinden sömürücülük ve büyüklenmecilik boyutu uyumsuz ya da patolojik bir durumu ifade ediyorken; liderlik ve kendi ile ilgili olma hali uyumlu özellikler olarak ele alınmıştır. Bahsedildiği gibi narsisizmi iyi ya da kötü olarak görmek yerine farklı boyutlarına odaklanmak gerekmektedir. Campbell ve Foster'a (2007) göre büyüklenmeci narsisizmin liderlik, benlik algısındaki olumlular gibi olumlu etkileri bulunmakla birlikte ilişkileri sürdürülebilir, bağlanma, saldırganlık, sosyal ilişkilerde problemler gibi olumsuz özellikleri öne çıkmaktadır (Demirci ve Ekşi, 2017).

Kernberg (2019) narsisistik kişilerin sürekli kendinden bahsettiğini, diğer insanlar tarafından beğenilmeye, hayranlık duyulmaya ihtiyaç duyduklarını, duygusal hayatlarının sığ olduğunu ve dışarıdan gelen ilgi azaldığında kendilerini huzursuz hissettiklerini açıklamıştır. İnsanlarla kurdukları ilişkide en sık kullandıkları savunma mekanizmalarının idealizasyon ve değersizleştirme olduğunu vurgulamış, ilişkide başka insanları sömürme, tepeden bakma, denetleme gibi davranış ve düşüncelere sahip olduklarını, sıcak ve özgüvenli görünüşlerinin tersine içsel deneyim olarak soğukluk ve acımasızlığın yer aldığını ifade etmiştir. Narsisist kişilerin kullandığı savunma mekanizmalarının en belirgin olanları idealizasyon, değersizleştirme ve mükemmeliyetçilik kapsamında idealizasyon mekanizmasının işleyişi zıt şekilde olmaktadır, yani kişi ötekini idealize ettiği noktada kendisini değersizleştirecek ya da kendisini idealize edip karşıdaki kişiyi küçük görme eğilimleri sergileyecektir (İnan, 2015). Bunların yanı sıra narsisistik kişilerin sahip olmak istedikleri herhangi bir şeyin başkasında var

olduğunu görme durumunda kendisine yönelik olumsuz duygulanımı engellemek adına diğer nesnelere dair duyduğu yoğun bir haset geliştirdiklerini açıklamıştır.

Bahsedilenlere ek olarak Kernberg (2019) narsisistik kişilerin diğer insanlarla olan ilişkisinde ötekine dair özelliklerin değersizleştirip kişinin kendine yönelik ideal ve gerçek kendilik imgelerinin bileştirildiğinin altını çizmiştir. Bu durumda kişi nesnelere duyduğu bağımlılık duygusundan kurtulabilmek için kendisi ile özdeşleşip, kaynaşmış gerçek kendilik ve ideal kendilik sonucu kişi şişirilmiş bir benlik algısı içerisine girecektir. Dış nesnelere değersizleştirilmesi kişinin kendisine dair değersizlik duygusunun yansıtılması olarak ele alınmakta ve aslında bu durum boşlaşan bir kendiliğin yansıması olarak görülmektedir.

Narsisistik durumların farklı olabilmesine rağmen tüm narsisistik kişilerin özelliklerinden bazıları; “içsel bir yetersizlik, utanç, zayıflık, aşağı olma duygusu ya da korkusudur.” (McWilliams, 2013). Narsisistik kişilerin utanç duygusu hatalı olarak görülmek ile ilişkilendirilirken, içsel bir yetersizliği zayıflık ve aşağı olmayla bir tutan düşünce yapısı haset duygusu ile ilişkilendirilmektedir. Haset duygusu kişinin kendine yönelik yargılayıcı tutumunun bir özelliği olmakla birlikte, istediği özelliğe sahip başkası için küçümseyici ve eleştirici bir tutumla karşı tarafı tahrip etmek amaçlanır (McWilliams, 2013).

Ozan ve arkadaşları (2008) narsisizmi en uygun tanımlayacak iki kavramın varlık ve hiçlik olduğunu savunmuşlardır. Onlara göre narsisizmin bütün türlerinde kişilerin kendilerine yönelik gerçeklik algısı görünen büyüklenmeci sahte kimliği ve görünmeyen değersizleştirilmiş gerçek kimliği halinde bölünmüş gibidir; ötekiler tarafından görünen kendilik imgesinin altında değersiz, başarısız vb. hisseden gerçek kendilik yatmaktadır. Söylenenlere ek olarak, narsisistik kişilerin sadece iç dünyalarında hayal ettikleri dengeli ve tutarlı ilişkinin kurulabildiğini savunmuş ve bu nedenle yalnız hissetmelerine rağmen ötekine ihtiyaç duymadan düşlem dünyasına çekildiklerini vurgulamışlardır. Narsisistik kişilerin öteki ile kurduğu bu ilişki insanları sadece birer doyum kaynağı olarak görmesine karşın kendisini hem ulaşılamaz biri gibi gösterecek hem de duyurmak ve göstermeye dair ihtiyaç duyacaktır; kendini gösterme ihtiyacı giderilmediği durumda ise narsisistik kişi kendisini değersiz hissedecektir. Son olarak, narsisistik kişilerin öteki ile kurduğu ilişkideki agresyonu çoğunlukla tepkisizlik, geri çekilme olarak kendini göstermektedir (Ozan ve arkadaşları, 2008).

2.2 KAYGI

2.2.1 Kaygı Kavramı

Kaygı ruhsallığımızın vazgeçilmez bir gerçeği olsa da kaygının patolojik düzeydeki varlığı insan hayatını zorlaştıran, ruhsallığımızı olumsuz etkileyen ve bu nedenle istenmeyen bir ruh halidir. Kaygı her insanın deneyimlediği bir hal olduğu ve birçok psikolojik rahatsızlığı etkilemesi nedeniyle psikoloji literatüründe sıklıkla çalışılan bir konu olmuştur. Kaygı kelimesinin etimolojik kökeni Latince boğma anlamına gelmektedir ve İngilizcede sıkı anlamına gelen ‘angst’ kelimesinden türetilmiştir. Kaygılı olmak kişinin bunaltı, tedirginlik, huzursuzluk, nedeni belli olmayan korku deneyimlediği zamanları ifade etmektedir. Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı / DSM-5 kaygıyı terleme, titreme, nefes darlığı, uyku ve iştahta değişimler gibi fiziksel semptomlarla ve huzursuzluk, rahatsızlık vb. gibi duygusal semptomlarla açıklamıştır (DSM, 2013).

Freud (2012) kaygı halini dünyaya geldiğimiz anda yaşamaya başladığımızın altını çizmiş; bebeğin annesi ile kurduğu ilişkinin belirli kaygıları içerdiğini vurgulamıştır. Bebeğin anneden ayrılması, annenin her durumda bebeğin yanında olamayışı, bebeğin ihtiyacı olduğu her an desteğin ve sevginin hemen gelmemesi durumları bebek için kaygının geliştiği durumlardır. Freud’a göre gelişim evrelerinde kaygının nasıl deneyimlendiği ve nasıl baş edildiği sonraki zamanlarda kaygının nasıl işlevselleştirildiğinde önemli bir faktördür. Görüldüğü üzere Freud’a göre libidonun doyumunu ketleyen durumlar ruhsallıkta çatışma yaratacak ve kaygının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bunların yanı sıra, “Freud’a göre anksiyete, fiziksel ya da toplumsal çevreden gelen tehlikelere karşı bireyi uyarma, gerekli uyumu sağlama ve yaşamı sürdürme işlevlerine katkıda bulunur.” (Geçtan, 2020).

Söylenenlere ek olarak, Freud ‘Tekinsiz’ adlı makalesinde kaygı üzerinde durmuş ve kaygı durumunun tekin olmayan durumlara göre geliştiğinin altını çizmiştir. Bu noktada Freud’un tekin olmayana dair altını çizdiği nokta bize tekinsiz gelen durumun önceden bilindiği üzerinedir; yani tekinsiz öncesinde deneyimlediğimiz ve sonrasında bastırığımız bir durumu açıklamaktadır. Psikoterapi, bastırılan bu tekinsiz durumu tekrar ortaya çıkarmak ve kaygının nesnesini anlamak için bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Şahin, 2019).

Karen Horney kaygı üzerine durmuş isimlerden bir diğeridir. Horney öncelikle kaygı ve korku arasındaki ayrımı dile getirmiş ve korkunun belirli bir nesnesi olduğunu ancak kaygı durumunda neye dair kaygı duyulduğunun bilinmediğini açıklamıştır. Horney’e göre “anksiyete durumla orantısız, hatta çoğu kez imgesel bir tehlikeye karşı gelişen bir tepkidir.”

(Gençtan, 2020)

Spielberger (1966) kaygıyı, keder, öfke, korku gibi durumlar ya da fiziksel özelliklerin benzersiz birleşimi sonucunda oluşan endişeler olarak tanımlamıştır. Şan (2020) kaygıyı normal şartlarda kişilerin mevcut duruma karşı geliştirdiği biyolojik bir durum olarak açıklamış; buldukları ortamda kendilerini genellikle güvende ve huzurlu hissedenden kişilerde korku ya da kaygı görülmediğinin altını çizmiştir. Genel olarak kaygının ortaya çıkmasında; desteğin çekilmesi, olumsuz sonuçlar beklemek, kişinin iç çelişkileri ve belirsizlik gibi nedenler söz konusu olabilmektedir (Özkalp, 2013).

2.2.1.1 Durumluk Kaygı

Spielberger ve arkadaşları İki Etmenli Kaygı Teorisi'ne göre kaygıyı, Durumluk ve Sürekli Kaygı olarak ikiye ayırmaktadır (Şeyhoğlu, 2005, s. 21). Durumluk kaygı bireyin içinde bulunduğu istenmeyen ya da tehlikeli bir duruma dair geliştirdiği kaygı düzeyini belirtmektedir. Bize tehlikeli gelen ya da istemediğimiz durumlarda yaşadığımız durumluk kaygı fizyolojik olarak da hissedilmekte ve bedensel olarak “terleme, sararma, kızarma ve titreme gibi fiziksel değişimler, bireyin gerilim ve huzursuzluk duygularını göstermektedir”. Durumluk kaygı; öznel bir istenmeyen, korkutucu ya da heyecan verici durum karşısında artış gösterir ve kaygı veren durum ortadan kalktığında azalması beklenir (Gökçe ve Dündar, 2008).

Durumluk Kaygı, tehlike arz eden ve kişinin istemeyeceği bir durum veya olayla yüz yüze gelindiğinde oluşan kaygı türüdür. Yaşanılan kaygıya sürekli kaygı denilebilmesi için ise ortada nesnel bir neden, korkutucu, heyecan verici ya da istenilmeyen bir durum bulunmaması ve buna rağmen kaygının uzun süreli ve şiddetli olarak meydana gelmesi gerekliliği bulunur (Gökçe ve Dündar, 2008, s.26). İnsanların tehlike algıladıkları durumlar karşısında kaygı hissetmeleri olağandır. Tehlikeli durumlara istinaden yaşanan kalıcı ve sürekli olmayan korku ve tedirginlik, normal kaygı olarak nitelendirilir. Buna Durumluk Kaygı adı verilmektedir. Yüksek oranda stres hissedildiğinde durumluk kaygı daha çok artarken daha az stresli olunan zamanlarda durumluk kaygıda azalma olur. Bazı insanlar hayatlarına direkt karşı karşıya gelen tehlikelerle ilişkili olmayan sürekli bir kaygı ve onun yarattığı sürekli bir huzursuzluk hissiyle devam ederler. Buna da Sürekli Kaygı denilmektedir. Sürekli kaygı sabittir ve genellikle kişisel bir özellik olduğu belirtilmektedir (Yılmaz ve Koruç, 2012).

2.2.1.2 Sürekli Kaygı

Sürekli kaygı ise durumluk kaygıdaki gibi herhangi nesnel korkutucu, heyecan verici ya da

istenmeyen bir durum olmaksızın kendini gösterebilen, süresi herhangi bir durumla ilişkilendirilemeyen uzun süreli ve şiddetli olabilecek bir kaygı türüdür. Sürekli kaygı; içten gelen ve kişinin öz değerinin tehdit edildiğini düşünmesi, kendi içsel süreçlerinde stresli olduğu ve içinde bulunduğu durumu kaygı verici olarak algılaması sonucu ortaya çıkan bir kaygı olarak anlaşılabilir. “Sürekli kaygı düzeyi yüksek olan kişilerin daha çabuk karamsarlığa düşen ve daha kolay incinen kişiler olduğu görülmektedir (Gökçe ve Dündar, 2008).

Sürekli kaygı bireyin bir özelliği olup kişinin genellikle huzursuz ve mutsuz olduğu görülmektedir. Sürekli kaygı, yaşanan olaylar neticesinde verilen kararlar ve pişmanlıklar durumunda bireyin sorularına karşı cevapları olmadığı anlarda dahi artabilmekte olduğu söylenmiştir. Örnek olarak öğrencilerin üniversite bölüm veya meslek seçiminde yaşadıkları kaygı söylenebilir (Baran, 2000).

Sürekli kaygı durağan olmakla beraber birey tarafından fiziksel strese karşı bir genel davranış olarak da açıklanmaktadır (Ediş, 1994). Bu durum bireyin olayları genellikle endişeli ve stresli olarak algılaması ve yorumlaması da denilebilir (Sivrikaya, 1998).

2.2.2 Kaygı ve Narsisizm İlişkisi

Narsisizmin büyülenmeci ve kırılğan türlerinde yüksek beklentiler ve yüksek çaba kişilerin psikolojik durumlarını birçok açıdan etkilemektedir. Son dönemde yapılan araştırmalara göre kırılğan ve aşırı duyarlı narsisistlerin kaygı düzeyinin yüksek; boşluk, utanç, yetersizlik duygularının yoğun olduğu ve eleştiriye, başarısızlığa ve olumsuzluğa aşırı duyarlı özelliklere sahip oldukları saptanmıştır. Gabbard ve Kernberg, kırılğan narsisistik kişilerin utangaç ve kaygılı görünümünün altında büyülenmeci duygularının yattığını belirtmektedirler (Üzümcü, 2016). Wink (1991) tarafından yapılan araştırmada kırılğan narsisizmin, savunmacılık ve kaygı ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Sendikides ve Gregg'e göre de büyülenmeci narsisizm kaygı ve depresyon ile negatif yönde ilişkilidir (Alpay, 2020). Kırılğan narsisizmi olan kişiler, ötekinin onay almadığı durumları kendilik değeri için olumsuz olarak ele almakta ve utanç duygusu yaşamaktadırlar (Besser ve Priel, 2010).

Kırılğan narsisizm düşünüldüğünde kişilerin reddedilmeye ve onaylanmamaya ilişkin hassas olduğu, değersizlik algısının yoğun olduğu gözlemlenmiş ve bu doğrultuda kırılğan narsisizm sosyal kaygı ile sıklıkla ilişkilendirilmiştir (Rodebaugh, 2009). Eldoğan ve Tunçel (2017), kırılğan narsisizm ile sosyal kaygı bozukluğunun benzer belirtiler gösterdiğinin altını çizmiş ve bu konuda araştırma yapmıştır (Eldoğan ve Tunçel, 2017). Birbirine benzer bu iki psikolojik durumun ayırt edici özelliğinin kullanılan başa çıkma tarzları olduğu vurgulanmıştır; kırılğan

narsisizm düzeyi yüksek olan katılımcıların telafi odaklı bir başa çıkma stratejisi uyguladığı gözlemlenirken, sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerde telafi odaklı başa çıkma stratejisi gözlenmemiştir. Benzer bir şekilde Bora, Belendir ve Ekinci (2019) narsisistik kişilik özellikleri olan katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkuları ve buna bağlı olarak gelişen sosyal anksiyete düzeylerini incelemiştir (Bora, Belendir ve Ekinci, 2019). Araştırma sonucunda olumsuz değerlendirilme korkusu, kaygı ve kaçınma stratejisi ile kırılğan narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken, büyüklenmeci narsisizm arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulmuşlardır. Görüldüğü üzere büyüklenmeci narsisizmde kırılğan narsisizme kıyasla sosyal kaygı oranları daha düşük bulunmaktadır (Birkás, Láng, Martin, ve Kállai, 2016).

Narsisizmin sağlıklı, patolojik ve karma türlerini içerecek şekilde yapılan araştırmalarda narsisizm türlerini özgüven ve problemlere karşı tutum bağlamında incelenmişlerdir. Araştırma sonuçları, narsisizm ile suça yönelik davranışlar ve açıkça görülebilen agresif davranışlar ile ilişkilendirilmiştir. Patolojik narsisizm kategorisinde olan kişiler bahsedilen agresif ve suça yönelik tutumlarda pozitif yönde anlamlı bulunurken, kırılğan narsisizm kategorisinde olan kişiler kaygı bozuklukları ile ilişkilendirilmiştir (Anlı ve Bahadır, 2007). Özgüveni yüksek olan narsisistik katılımcıların agresyona yönelik davranışları sıklıkla görülürken, daha düşük özgüven düzeyinde agresyona tutumları daha düşük bulunmuştur.

Besser, Hill, Pincus ve Neira (2013) travmaya maruz kalma durumunun kişi için nasıl farklılaştığını ve yaşanan travmanın travma sonrası stres bozukluğuna ilerleyip ilerlemeyeceğinin kişilik örgütlenmesine göre değişkenlik gösterebileceğini savunmuş ve narsisistik kişilik özellikleri kapsamında travmanın akut anksiyete ile ilişkisini incelemiştir (Besser, Zeigler-Hill, Pincus ve Neria, 2013). Araştırma sonucunda yüksek düzeyde patolojik narsisizmi olan kişilerin travmaya maruz kalma şiddeti ve akut anksiyete düzeylerinde anlamlı ilişki bulunurken düşük düzeyde patolojik narsisizmi olanlar için ilişki bulunmamıştır. Araştırma sonucunda yüksek patolojik narsisizm düzeyine sahip olan kişilerin yüksek akut anksiyete geliştirdiklerini savunmuşlardır.

2.3 MÜKEMMELİYETÇİLİK

2.3.1 Mükemmeliyetçilik Kavramı

Mükemmeliyetçiliğin kesin bir tanımı zor olsa da literatürde önemli özelliklerine yer verilmiştir. Mükemmeliyetçilikte aşırı yüksek kişisel performans standartları beklentisi söz konusudur. Bu konudaki hemen hemen tüm araştırmacılar, kavramın merkezi olarak aşırı

yüksek standartların belirlenmesini vurgulamaktadır (Ferrari ve Mautz, 1997). Araştırmacılara göre mükemmeliyetçiliğin önemli bir özelliğinin de hata yapma korkusu olduğunu ileri sürmüş ve bundan hareketle mükemmeliyetçiliği kişinin kendisine ulaşılması imkansız hedefler koyması, onlara ulaşmak için çabalaması ve bu hedeflere ulaşıp ulaşamadığına bakarak kendini değerlendirmesi olarak ifade etmişlerdir (Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate, 1990).

Mükemmeliyetçiliğin literatürde iki şekilde incelendiği bilinmektedir; tek boyutlu yani mükemmeliyetçiliğin tek bir alanda ortaya çıkması ve çok boyutlu yani mükemmeliyetçiliğin kişinin hayatının birçok alanında görülmesi şeklinde ele alınmaktadır (Rice ve Richardson, 2016). Bununla beraber, Hewitt ve arkadaşları (2003) mükemmeliyetçiliği; kendine yönelik, başkalarına yönelik ve başkalarının kendisiyle ilgili mükemmeliyetçilik algısı olmak üzere üç grupta ele almışlardır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik; mükemmel olma, gerçekçi olmayan öz standartlar belirleme ve sürdürme, zorlayıcı çabalar, toplam başarı ya da toplam başarısızlık ya hep ya da hiç düşünme, kusurlara ve geçmiş başarısızlıklara odaklanmayı kapsamaktadır. Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikte ise kişi başkaları için son derece gerçekçi olmayan standartlara sahiptir, başkalarının mükemmel olmasına büyük önem verir ve başkalarının davranışlarını sıkı bir şekilde değerlendirir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik, kendi kendini eleştirme ve kendini cezalandırma duyguları yaratırken, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik başkalarına karşı öfke ve düşmanlık duygularına ve başarısızlık için diğerlerine yönlendirilmiş suçlamalara yol açar (Hewitt ve diğerleri, 2003). Mükemmeliyetçiliğin üçüncü bir boyutu, kişinin başkaları tarafından öngörülen standartları ve beklentileri karşılama becerisine ilişkin algılarını içerir (Flett, Hewitt ve Martin, 1995). Yüksek düzeyde sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçiliğe sahip bireyler, başkaları tarafından daha büyük bir olumsuz değerlendirme korkusu sergilerler ve başkalarının onayını almaya daha fazla önem verirler (Ferrari ve Mautz, 1997).

Hamachek (1978) normal ve nevrotik mükemmeliyetçiler arasında bir ayrım yapar. Hamachek'in normal ve nevrotik mükemmeliyetçiler" arasındaki en büyük ayrımın, normal mükemmeliyetçilerin performanslarında küçük kusurlara izin verirken yine de başarılı olarak kabul etmelerinde daha geniş bir serbestliğe sahip olmalarıdır (Hamachek, 1978). Nevrotik mükemmeliyetçiler, hatalarla o kadar fazla ilgilenirler ki küçük olanlar bile standartlarının karşılanmadığı algısına neden olma ihtimalini yükseltir (Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate, 1990).

Stoeber ve Otto (2006) Hamachek'in yaptığı nevrotik ve normal mükemmeliyetçilik ayrımı

üzerinden detaylı bir literatür taraması yapmış ve bununla beraber yaptıkları araştırmada normal / sağlıklı mükemmeliyetçilerin yüksek düzeyde mükemmeliyetçi çabaları ve düşük düzeyde mükemmeliyetçi endişeleri olduğunu, nevrotik mükemmeliyetçilerin ise yüksek düzeyde mükemmeliyetçi çabaları ve yüksek düzeyde mükemmeliyetçi endişeleri olduğunu vurgulamıştır (Stoeber ve Otto, 2006). Bahsedilen bu iki grup dışında kalan mükemmeliyetçi olmayan katılımcılarda ise düşük düzeyde mükemmeliyetçi çaba olduğunu altını çizmişlerdir.

2.3.2 Akademik Mükemmeliyetçilik

Akademi, öğrencilerin birçok açıdan sınındığı ve birçok sorumluluğu yerine getirdikleri bir alandır. Akademik mükemmeliyetçilik bir kişilik yapısı olarak mükemmeliyetçiliğin akademi çerçevesinde de etkili olmasını ifade etmektedir. Mükemmeliyetçi kişilikte olan kişilerin akademi düzeyinde de yüksek başarı beklentisi, yüksek hedef ve yüksek çabası vardır (Tekeli, 2020). Pacht'a göre (1984) akademik mükemmeliyetçi özelliklere sahip kişilerin ulaşılması zor ve bazen imkansız akademik hedefler koyduğunun, başarısızlık fikrinin korkutucu olduğu ve yüksek kaygı uyandırdığının, kendilik değerinin mükemmel başarı algısına ve ona ulaşip ulaşılmadığı üzerinden değerlendirildiği, elde edilen herhangi bir başarıdan kolaylıkla haz alamıyor olmak ile ilişkilidir. O halde akademik mükemmeliyetçilik kişinin “katı ve gerçekçi olmayan bir akademik başarı beklentisi içerisine girerek kendisi için ulaşılması zor akademik hedefler belirlemesi olarak ifade edilebilir.” (Odacı, Kalkan ve Çırıkçı, 2017).

Kocagöz Uzun (2008) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında ilişki üzerine inceleme yapılmıştır. Yapılan araştırmaya göre; uyumlu mükemmeliyetçiliğe sahip üniversite öğrencilerinin, uyumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip öğrenciler ve mükemmeliyetçi olmayan öğrenciler ile kıyaslandığında, sosyal bağlılık ve idealleştirmede narsisizmin daha sağlıklı boyutlarını kullandıkları tespit edilmiştir (Kocagöz Uzun, 2019).

Gaudreau ve Thompson (2010) mükemmeliyetçiliği 2x2 model üzerinden incelemiş ve mükemmeliyetçiliğin 4 farklı alt boyutundan bahsetmişlerdir. Onlara göre mükemmeliyetçiliğin 4 alt boyutu şu şekildedir (Verner-Filion ve Gaudreau, 2010): mükemmeliyetçi olmayan düşük endişe ve düşük beklenti durumu, değerlendirmelere bağlı mükemmeliyetçilikteki yüksek endişe ve düşük beklenti durumu, kişisel standartlara bağlı mükemmeliyetçilik modelinde düşük endişe ve yüksek beklenti durumu, karma mükemmeliyetçilik modelindeki yüksek endişe ve yüksek beklenti durumudur.

2.3.3 Akademik Mükemmeliyetçilik ve Kaygı

Akademik ortamlar öğrencilerin performans göstermek durumunda olduğu, akademik davranışlar ve motivasyonlar geliştirdiği, akademik beklentilerin ve geleceğe dair kariyer seçiminin temellendiği ve bunlara bağlı olarak kaygı, stres, öz yeterlilik gibi psikolojik etmenleri etkileyecek bir ortamdır (Rice ve Richardson, 2016).

Hewitt ve ark. (2003) mükemmeliyetçilik ile kaygı ve depresyon arasındaki pozitif anlamlı ilişkinin üzerinde durmuş; mükemmeliyetçiliği farklı birçok psikolojik uyumsuzluk ile ilişkilendirmiştir. Benzer bir çalışmada Flett, Hewitt ve Dyck (1989) mükemmeliyetçilikteki bireysel farklılıkların nevrotik yapılanma üzerindeki etkisini incelemiş ve güçlü mükemmeliyetçilik ile sürekli kaygı arasında pozitif anlamlı ilişki bulunurken, mükemmeliyetçilik ve yüksek yaşanan stresinin birlikteliği nevrotiklik ve sürekli kaygı düzeyi üzerinde etkili bulunmuştur.

Harvey ve arkadaşları (2015) mükemmeliyetçiliği kendine dair mükemmeliyetçilik (self oriented perfectionism), sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik (socially prescribed perfectionism) ve son olarak ötekine yönelik mükemmeliyetçilik (other oriented perfectionism) şeklinde ele almıştır. Kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin kişinin zor ulaşılacak başarı hayalini kendisi için istiyor oluşu olarak açıklarken, ötekine yönelik mükemmeliyetçiliği kişilerarası boyutta ötekine yönelik gerçekleşmesi zor beklentiler ve değerlendirmeler olarak açıklamış ve son olarak sosyal olarak belirlenmiş yönelik mükemmeliyetçiliği ise mükemmel olmanın sosyal alandaki etkisi sosyal alan motivasyonu ile mükemmeliyetçilik arayışı ile ilişkilendirmiştir (Harvey ve diğerleri, 2015). Öğrencilerle yapılan çalışmanın sonucunda mükemmeliyetçiliğin kendine yönelik ve sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik boyutları psikiyatrik tanı almış, üniversite öğrencilerinde yoğun olarak kaygı bozukluğu ve depresyon tespit edilmiştir.

Hill ve arkadaşları (2014) 2x2 mükemmeliyetçilik modeli üzerinden çocukların okul anksiyetesi üzerinde araştırma yapmış; mükemmeliyetçi olmayan grubun en uyumlu grup olduğunu ve kendine yönelik mükemmeliyetçilik boyutundaki öğrencilerin diğer grupların hepsine kıyasla daha yüksek okul kaygısı düzeyine sahip olduğunu bulmuşlardır (Hill, Stoeber, Brown ve Appleton, 2014).

Kakırman ve Birsal, (2015) tıp okuyan öğrenciler ile tıp eğitimine henüz başlamamış öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri, öz eleştirel ve kişisel standartlarının depresyon ve kaygı gibi psikolojik sıkıntı belirtileriyle nasıl ilişkili olduğu incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre henüz tıp eğitimine başlamamış kişilerin öz eleştirel, mükemmeliyetçilik, depresyon ve kaygı düzeyleri tıp okuyan öğrencilere göre yüksek bulunmuş,

mükemmeliyetçilik ve kaygı seviyeleri her iki grupta da benzer sonuçlar vermiştir (Kakırman ve Birsell, 2015). Her iki grup için kendine yönelik mükemmeliyetçilik boyutunda olan kişilerin depresyon ve kaygı dereceleri düşük çıkarken, yüksek endişe ve yüksek beklenti boyutunda olan kişilerin en yüksek kaygı ve depresyon değerlerini aldığı gözlemlenmiştir.

2.3.4 Akademik Mükemmeliyetçilik ve Narsisizm

Narsisist kişilerin olaylara ya da durumlara dair “yeterince iyi olma” gibi bir duygusu çoğunlukla yer almamakta ve onlar için mükemmel olma hali büyülenmeci kendilik algısını korumaktadır. Mükemmeliyetçilik narsisist kişilerin kullandığı mekanizma olarak kendilerini gerçekçi olmayan fikirlere göre değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan bir düşünce ya da davranış olarak sergilenmektedir. Bu kişiler kendilerini mükemmel ideallerine göre değerlendirir ve kendilerini bu ideallere ulaştıkları düşüncesi ile düşünürler ya da kırılabilir narsisizmin bir parçası olarak doğuştan kusurlu olduklarını düşünmektedirler (İnan, 2015).

Narsisistik örgütlenmede kişi hata yapabilir olma ihtimalini çoğunlukla kabul edemeyecek ve hata yapma durumu kişinin sakladığı kırılabilirliği, aşağı olma ve değersizlik hissini ortaya çıkartacaktır. McWilliams (2013) narsisizm örgütlenmesindeki mükemmeliyetçiliğin bir sonucu olarak “hata yapabilir biri olma veya başkalarına gerçekçi bağımlılık deneyimlerine ilişkin bir farkındalığı dışavuran duygulardan ve eylemlerden kaçınma davranışı” olarak görmekte ve “pişmanlık ve şükran” duygularının narsisistik kişilerin kaçındığı, inkar ettiği tutumlarla ilişkilendirmiştir.

BÖLÜM 3 YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan bu modelde, iki ve/veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını saptamak hedeflenir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011)

3.2 ARAŞTIRMA KATILIMCILARI

Araştırmanın katılımcıları İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırmaya katılan kişiler 18 yaş üzeridir. Araştırma toplam 404 üniversite öğrencisini içermektedir. Katılımcılar seçkisizliğe dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Yeterli katılımcıya ulaşmak adına üniversite öğrencilerine sosyal medya platformlarından online anketler iletilmiştir. Her katılımcıdan araştırmaya katılım için onam formu doldurması istenmiştir. Kullanılan bütün anketler için izinler alınmış ve Okan Üniversitesi Onay Kurulundan geçmiştir. Araştırma sonunda bütün katılımcıların ölçülmesi ve analiz edilmesi için SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences / Sosyal Bilimler için İstatistik Programı) kullanılmıştır. Aşağıdaki Tabloda katılımcıların sosyodemografik özellikleri yer almaktadır.

3.3 ÇALIŞMA GRUBU

Üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri Tablo 1' de yer almaktadır.

Tablo 3.1 Demografik Özellikler

N=404		n	%
Yaş	Ort±S. Sapma		25.80±4.81
	Min-Max		18-45
Cinsiyet	Kadın	228	56.4
	Erkek	176	43.6
Eğitim Düzeyi	Lisans	188	46.5
	Yüksek Lisans	168	41.6
	Doktora	48	11.9
Akademik Yıl (Lisans için)	Ort±S. Sapma		2.86±1.37
	Min-Max		1-5
Eğitimi Ücretli Alma Durumu	Evet	284	70.3
	Hayır	120	29.7
Alanı İsteyerek Seçme Durumu	Evet	336	83.2
	Hayır	68	16.8
Çalışma Durumu	Evet	202	50.0
	Hayır	202	50.0
Aylık Gelir Düzeyi	0-1.500TL	36	8.9
	1.501-3.000TL	86	21.3
	3.001-6.000TL	144	35.6
	6.000TL üstü	138	34.2
Medeni Durum	Bekar	334	82.7
	Evli	44	10.9
	Boşanmış	26	6.4
Şu An Birlikte Yaşanılan Kişi	Aileyle	158	39.1
	Arkadaşla	76	18.8
	Partner veya Eş ile	94	23.3
	Yalnız	76	18.8
Annenin Eğitim Durumu	İlkokul	24	5.9
	Ortaokul	38	9.4
	Lise	154	38.1
	Üniversite	168	41.6
	Yüksek Lisans	16	4.0
Babanın Eğitim Durumu	Doktora	4	1.0
	İlkokul	22	5.4
	Ortaokul	38	9.4
	Lise	156	38.6
	Üniversite	152	37.6
Kardeş Sayısı	Yüksek Lisans	26	6.4
	Doktora	10	2.5
Sigara Kullanma Durumu	Ort±S. Sapma		1.62±1.46
	Min-Max		0-7
Alkol Kullanma Durumu	Evet	218	54.0
	Hayır	186	46.0
Madde Kullanma Durumu	Evet	300	74.3
	Hayır	104	25.7
Daha Önce Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumu	Evet	114	28.2
	Hayır	290	71.8
Psikiyatrik Tanı Alma Durumu	Evet	204	50.5
	Hayır	200	49.5
	Evet	36	8.9
	Hayır	368	91.1

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasınının 25.80 olduğu; %56.4' ünün kadın, %43.6' sının erkek olduğu; %46.5' inin lisans, %41.6' sının yüksek lisans, %11.9' unun doktora

programına kayıtlı olduğu ve lisans programına kayıtlı olan 188 öğrencinin akademik yıl ortalamasının 2.86 yıl olduğu; %70.3' ünün ücretli eğitim aldığı, %83.2' sinin alanı isteyerek seçtiği, %50.0' sinin çalıştığı; %8.9' unun 0-1.500TL, %21.3' ünün 1.501-3.000TL, %35.6' sının 3.001-6.000TL, %34.2' sinin 6.000TL üstünde aylık gelirinin olduğu; %82.7' sinin bekar, %10.9' unun evli, %6.4' ünün boşanmış olduğu; %39.1' inin ailesiyle, %18.8' inin arkadaşıyla, %23.3' ünün partner veya eşi ile birlikte yaşadığı, %18.8' inin yalnız yaşadığı ve kardeş sayısının ortalamasının 1.62 olduğu gözlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumlarına baktığımızda; %5.9' unun ilkokul, %9.4' ünün ortaokul, %38.1' inin lise, %41.6' sının üniversite, %4.0' ünün yüksek lisans, %1.0' inin annesinin doktora düzeyinde eğitimi olduğu gözlenmiştir. Babalarının eğitim durumlarına baktığımızda; %5.4' ünün ilkokul, %9.4' ünün ortaokul, %38.6' sının lise, %37.6' sının üniversite, %6.4' ünün yüksek lisans, %2.5' inin babasının doktora düzeyinde eğitimi olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin sigara, alkol, madde kullanım durumları, daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alma ve tanı alma durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 2' dedir.

Üniversite öğrencilerinin %54.0' ünün sigara kullandığı, %74.3' ünün alkol kullandığı, %28.2' sinin madde kullandığı, %50.5' inin daha önce psikolojik/psikiyatrik destek aldığı ve %8.9' unun psikiyatrik tanı aldığı gözlenmiştir.

3.4 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği:

Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği (DSKÖ / STAI I – II) 1970'de Spielberg ve arkadaşları tarafından oluşturulmuş toplam 40 soruluk bir ankettir; anketteki ilk 20 soru durumluk kaygıyı ölçmek için kullanılmış ve diğer 20 soru da sürekli kaygıyı ölçmek için kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Öner ve Le Compte (1985) tarafından yapılmıştır. Ölçek "Tamamıyla" ve "Hiç" değişkenleri arasında dört dereceden oluşan bir ölçektir. Alınan skorun yüksekliği yüksek kaygıyı belirtirken düşük skor ise düşük kaygıyı belirtmektedir. Toplamda 20 ifade yer almaktadır. Ölçekte toplamda 40 ifade bulunmaktadır. Durumluk kaygının ölçümünde 10 tane (1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20. maddeler), Sürekli Kaygı ölçeğinde ise 7 tane (21, 26, 27, 30, 33, 36 ve 39. maddeler) tersine çevrilmiş ifade vardır (Öner, 2017). Ölçek ifadeleri 4'lü likert tipinde 1-Hiç ile 4-Tamamıyla arasında kodlanmıştır. Yapılan bu tez çalışmasında Durumluk Kaygı için .97 Cronbach Alfa değeri, Sürekli Kaygı için .96 Cronbach Alfa değeri saptanmıştır.

Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği:

Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği (AMÖ): Odacı ve arkadaşları tarafından 2017 yılında geliştirilen AMÖ 'nün açımlayıcı faktör analizine göre toplam varsayımın %52,36'sını açıklayan üç faktörlü bir yapı bulunmuştur. Bu üç faktörlü yapının doğrulayıcı faktör analizi ile sınanması neticesinde uyum indeksleri kabul edilebilir düzeyde tespit edilmiştir. Madde toplam korelasyonunun değeri ile %27'lik alt-üst grup farklarının belirlenmesi ile ölçme aracının madde analizi yapılmıştır. AMÖ'nün güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ile değerlendirilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinin son aşamasında da akademik mükemmeliyetçilik ile genel mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiler incelenmiş ve sonucunda iki kavram arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Odacı, Kalkan ve Çıkrıkçı, 2017). Sonuç olarak, 13 maddeden oluşan ve üç faktörlü yapıdaki AMÖ geliştirilmiştir. Ölçek tek boyutludur. 5'li likert tipinde "1- Kesinlikle katılmıyorum" ile "5- Kesinlikle katılıyorum" arasında kodlanmıştır. Ölçekte olumsuz ifadeler bulunmamaktadır. Yapılan bu tez çalışmasında Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği .90 Cronbach Alfa değeri saptanmıştır.

Narsisistik Kişilik Envanteri:

Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilen ve daha sonra Raskin ve Terry'nin (1988) tarafından geliştirilen, Türkçe çevirisi, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri Kızıltan (2000) tarafından yapılan ölçektir. Ölçek, başlangıçta 40 ifade olarak hazırlanmış, birbiriyle ilişkisi olmayan ya da düşük ilişkili olana 6 ifade ölçekten çıkarılarak 34 madde ile son hali verilmiştir. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ,84 olarak bulunmuştur. Bu sayı, maddelerin karşılıklı korelasyonlarının yüksek olduğunu ve ölçeğin kendi içinde homojen ve tutarlı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Kızıltan, 2000). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 34, en düşük puan ise 0'dır. 1, 2, 3, 6, 8, 11, 13, 17, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33. maddeleri A şıkkı olarak işaretleyenler ve bu maddeler dışındaki maddeleri B işaretleyenler (1) narsisistik puanı olmaktadır (Kızıltan, 2000). Yapılan bu tez çalışmasında Narsistik Kişilik Envanteri Ölçeği .93 Cronbach Alfa değeri saptanmıştır.

Tablo 3.2 Cronbach Alfa Değerleri

n=404		Ölçeklerin Cronbach α değerleri	Cronbach α	Madde Sayısı
Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği	Durumluk Kaygı	0.42- 0.85	0.97	20
	Sürekli Kaygı	0.71- 0.86	0.96	20
Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği	Akademik Mükemmeliyetçilik	0.82	0.90	13
	Narsistik Kişilik	0.84	0.93	34
Narsistik Kişilik Envanteri	Otorite	0.76	0.78	7
	Kendine Yeterlilik	0.44	0.65	5
	Üstünlük	0.43	0.47	3
	Teşircilik	0.56	0.74	6
	Sömürücülük	0.65	0.38	4
	Kendini Beğenme	0.22	0.70	3
	Hak İddia Etme	0.68	0.62	6

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 24.00 programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1.5 ise normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick and Fidell, 2013). Sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmış olup, korelasyon katsayıları ve güç ilişkisi için Tablo 3' e göre değerlendirilmiştir. İki kategorik değişken arasındaki farklılıklar için Bağımsız Örneklem T testi, ikiden fazla kategorik değişkenler arasındaki farklılıklar için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) yapılmış olup, post hoc test olarak Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 3.3 Korelasyon Katsayıları ve Güç İlişkisi

Katsayı Düzeyi	Güç açıklaması
$\pm 0.81 - \pm 1.00$	Çok güçlü
$\pm 0.61 - \pm 0.80$	Güçlü
$\pm 0.41 - \pm 0.60$	Orta
$\pm 0.21 - \pm 0.40$	Zayıf
$\pm 0.00 - \pm 0.20$	Çok zayıf

Kaynak: Hair, Joseph. F.; Bush, Robert P.; Ortinau, David J.; Marketing Research: Within a Changing Information Environment, McGraw-Hill Irwin, 2003, s. 568.

BÖLÜM 4 BULGULAR

4.1 ÖLÇEKLERİN TANIMLAYICI İSTATİSTİKLERİ

Ölçeklerde elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistik sonuçları Tablo 4.1’ de yer almaktadır.

Tablo 4.1 Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

n=404			Ort.	S. Sapma	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
Durumluk-Sürekli Ölçeği	Kaygı	Durumluk Kaygı	40.33	3.69	29.00	54.00	.14	1.25
		Sürekli Kaygı	45.00	7.18	31.00	60.00	.36	-.99
Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği		Akademik Mükemmeliyetçilik	35.34	10.70	13.00	56.00	.20	-1.15
		Narsisistik Kişilik	15.78	9.16	2.00	33.00	.15	-1.50
Narsisistik Kişilik Envanteri		Otorite	3.82	2.18	.00	7.00	-.04	-1.39
		Kendine Yeterlilik	2.38	1.59	.00	5.00	.22	-1.30
		Üstünlük	1.55	1.04	.00	3.00	-.01	-1.16
		Teşhircilik	2.27	1.83	.00	6.00	.24	-1.24
		Sömürücülük	1.31	1.06	.00	4.00	.10	-.97
		Kendini Beğenme	1.29	1.16	.00	3.00	.35	-1.34
	Hak İddia Etme	3.17	1.72	.00	6.00	.13	-1.16	

Üniversite öğrencilerinin durumluk kaygı puan ortalamasının 40.33, sürekli kaygı puan ortalamasının 45.00 olduğu; akademik mükemmeliyetçilik puan ortalamasının 35.34 olduğu; narsisistik kişilik puan ortalamasının 15.78, otorite puan ortalamasının 3.82, kendine yeterlilik puan ortalamasının 2.38, üstünlük puan ortalamasının 1.55, teşhircilik puan ortalamasının 2.27, sömürücülük puan ortalamasının 1.31, kendini beğenme puan ortalamasının 1.29 ve hak iddia etme puan ortalamasının 3.17 olduğu gözlenmiştir.

Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1.5 (Tabachnick and Fidell, 2013) olmasından dolayı durumluk kaygı, sürekli kaygı, akademik mükemmeliyetçilik, narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

4.2 DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMALAR

Cinsiyete göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.2' de yer almaktadır.

Tablo 4.2 Cinsiyete göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Cinsiyet	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Kadın	228	15.55	9.38	-.404	.686
	Erkek	176	16.08	8.92		
Otorite	Kadın	228	3.78	2.26	-.267	.790
	Erkek	176	3.86	2.09		
Kendine Yeterlilik	Kadın	228	2.31	1.57	-.702	.483
	Erkek	176	2.47	1.63		
Üstünlük	Kadın	228	1.61	1.03	.870	.386
	Erkek	176	1.48	1.05		
Teşhircilik	Kadın	228	2.24	1.87	-.269	.788
	Erkek	176	2.31	1.79		
Sömürücülük	Kadın	228	1.25	1.13	-.803	.423
	Erkek	176	1.38	.96		
Kendini Beğenme	Kadın	228	1.31	1.21	.207	.836
	Erkek	176	1.27	1.10		
Hak İddia Etme	Kadın	228	3.06	1.58	-1.054	.293
	Erkek	176	3.32	1.88		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Cinsiyete göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Eğitimi ücretli alma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.3' te yer almaktadır.

Tablo 4.3 Eğitimi Ücretli Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Eğitimi Ücretli Alma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	284	15.30	9.37	-1.162	.247
	Hayır	120	16.93	8.61		
Otorite	Evet	284	3.70	2.28	-1.199	.232
	Hayır	120	4.10	1.92		
Kendine Yeterlilik	Evet	284	2.32	1.66	-.814	.416
	Hayır	120	2.52	1.43		
Üstünlük	Evet	284	1.57	.99	.440	.660
	Hayır	120	1.50	1.14		
Teşhircilik	Evet	284	2.14	1.78	-1.516	.131
	Hayır	120	2.57	1.93		
Sömürücülük	Evet	284	1.29	1.06	-.375	.708
	Hayır	120	1.35	1.07		
Kendini Beğenme	Evet	284	1.21	1.17	-1.525	.129
	Hayır	120	1.48	1.14		
Hak İddia Etme	Evet	284	3.07	1.79	-1.312	.191
	Hayır	120	3.42	1.52		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Eğitimi ücretli alma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Alanı isteyerek seçme durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.4’de bulunmaktadır.

Tablo 4.4 Alanı İsteyerek Seçme Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Alanı İsteyerek Seçme Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	336	15.42	9.07	-1.242	.216
	Hayır	68	17.56	9.52		
Otorite	Evet	336	3.80	2.19	-.277	.782
	Hayır	68	3.91	2.18		
Kendine Yeterlilik	Evet	336	2.34	1.60	-.732	.465
	Hayır	68	2.56	1.54		
Üstünlük	Evet	336	1.53	1.01	-.601	.549
	Hayır	68	1.65	1.15		
Teşhircilik	Evet	336	2.14	1.81	-2.168	.031
	Hayır	68	2.88	1.84		
Sömürücülük	Evet	336	1.28	1.07	-.811	.419
	Hayır	68	1.44	1.02		
Kendini Beğenme	Evet	336	1.24	1.13	-1.471	.143
	Hayır	68	1.56	1.31		
Hak İddia Etme	Evet	336	3.10	1.75	-1.439	.152
	Hayır	68	3.56	1.52		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Alanı isteyerek seçme durumuna göre teşhircilik [$t(402) = -2.168, p = .031$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alanı isteyerek seçenlerin diğerlerine kıyasla teşhircilik düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Alanı isteyerek seçme durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Çalışma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.5' te görülmektedir.

Tablo 4.5 Çalışma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Çalışma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	202	14.01	8.22	-2.796	.006
	Hayır	202	17.55	9.74		
Otorite	Evet	202	3.45	1.94	-2.447	.015
	Hayır	202	4.19	2.35		
Kendine Yeterlilik	Evet	202	2.09	1.41	-2.600	.010
	Hayır	202	2.66	1.71		
Üstünlük	Evet	202	1.42	1.02	-1.843	.067
	Hayır	202	1.68	1.04		
Teşhircilik	Evet	202	1.91	1.64	-2.815	.005
	Hayır	202	2.62	1.94		
Sömürücülük	Evet	202	1.23	1.07	-1.064	.288
	Hayır	202	1.39	1.05		
Kendini Beğenme	Evet	202	0.89	.96	-5.210	.000
	Hayır	202	1.69	1.21		
Hak İddia Etme	Evet	202	3.03	1.77	-1.189	.236
	Hayır	202	3.32	1.66		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Çalışma durumuna göre narsisistik kişilik [$t(402) = -2.796$, $p = .006$], otorite [$t(402) = -2.447$, $p = .015$], kendine yeterlilik [$t(402) = -2.600$, $p = .010$], kendini beğenme [$t(402) = -5.210$, $p < .001$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, çalışanların çalışmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, kendini beğenme düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma durumuna göre üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Sigara kullanma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.6'da yer almaktadır.

Tablo 4.6 Sigara Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Sigara Kullanma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	218	17.86	8.67	3.596	.000
	Hayır	186	13.34	9.17		
Otorite	Evet	218	4.34	2.03	3.804	.000
	Hayır	186	3.20	2.20		
Kendine Yeterlilik	Evet	218	2.66	1.48	2.794	.006
	Hayır	186	2.04	1.66		
Üstünlük	Evet	218	1.68	1.15	1.934	.055
	Hayır	186	1.40	.87		
Teşhircilik	Evet	218	2.67	1.80	3.474	.001
	Hayır	186	1.80	1.77		
Sömürücülük	Evet	218	1.58	.97	4.094	.000
	Hayır	186	.99	1.07		
Kendini Beğenme	Evet	218	1.50	1.14	2.734	.007
	Hayır	186	1.05	1.15		
Hak İddia Etme	Evet	218	3.44	1.71	2.422	.016
	Hayır	186	2.86	1.68		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Sigara kullanma durumuna göre narsisistik kişilik [$t(402)=3.596$, $p < .001$], otorite [$t(402)=3.804$, $p < .001$], kendine yeterlilik [$t(402)=2.794$, $p = .006$], teşhircilik [$t(402)=3.474$, $p = .001$], sömürücülük [$t(402)=4.094$, $p < .001$], kendini beğenme [$t(402)=2.734$, $p = .007$] ve hak iddia etme [$t(402)=2.422$, $p = .016$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, sigara kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sigara kullanma durumuna göre üstünlük puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Alkol kullanma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.7'de görülmektedir.

Tablo 4.7 Alkol Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Alkol Kullanma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	300	18.31	8.69	7.539	.000
	Hayır	104	8.48	6.10		
Otorite	Evet	300	4.45	2.01	7.974	.000
	Hayır	104	2.00	1.57		
Kendine Yeterlilik	Evet	300	2.77	1.58	6.634	.000
	Hayır	104	1.23	.96		
Üstünlük	Evet	300	1.75	1.06	4.840	.000
	Hayır	104	.98	.73		
Teşhircilik	Evet	300	2.71	1.78	6.448	.000
	Hayır	104	.98	1.28		
Sömürücülük	Evet	300	1.54	.96	5.722	.000
	Hayır	104	.63	1.05		
Kendini Beğenme	Evet	300	1.55	1.17	5.855	.000
	Hayır	104	.54	.75		
Hak İddia Etme	Evet	300	3.54	1.72	5.519	.000
	Hayır	104	2.12	1.18		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Alkol kullanma durumuna göre narsisistik kişilik [$t(402)=7.539$, $p < .001$], otorite [$t(402)=7.974$, $p < .001$], kendine yeterlilik [$t(402)=6.634$, $p < .001$], üstünlük [$t(402)=4.840$, $p < .001$], teşhircilik [$t(402)=6.448$, $p < .001$], sömürücülük [$t(402)=5.722$, $p < .001$], kendini beğenme [$t(402)=5.855$, $p < .001$] ve hak iddia etme [$t(402)=5.519$, $p < .001$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alkol kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Madde kullanma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.8'de görülmektedir.

Tablo 4.8 Madde Kullanma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Madde Kullanma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	114	22.42	7.06	7.235	.000
	Hayır	290	13.17	8.57		
Otorite	Evet	114	5.42	1.58	7.363	.000
	Hayır	290	3.19	2.06		
Kendine Yeterlilik	Evet	114	3.33	1.31	5.772	.000
	Hayır	290	2.00	1.54		
Üstünlük	Evet	114	2.33	.95	7.639	.000
	Hayır	290	1.24	.90		
Teşhircilik	Evet	114	3.40	1.62	5.992	.000
	Hayır	290	1.82	1.71		
Sömürücülük	Evet	114	1.81	.64	4.400	.000
	Hayır	290	1.11	1.12		
Kendini Beğenme	Evet	114	2.14	.95	7.297	.000
	Hayır	290	.96	1.07		
Hak İddia Etme	Evet	114	3.98	1.65	4.384	.000
	Hayır	290	2.86	1.64		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Madde kullanma durumuna göre narsisistik kişilik [$t(402)=7.235$, $p < .001$], otorite [$t(402)=7.363$, $p < .001$], kendine yeterlilik [$t(402)=5.772$, $p < .001$], üstünlük [$t(402)=7.639$, $p < .001$], teşhircilik [$t(402)=5.992$, $p < .001$], sömürücülük [$t(402)=4.400$, $p < .001$], kendini beğenme [$t(402)=7.297$, $p < .001$] ve hak iddia etme [$t(402)=4.384$, $p < .001$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, madde kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.9 Daha Önce Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Daha Önce Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	204	19.46	8.73	6.293	.000
	Hayır	200	12.03	8.03		
Otorite	Evet	204	4.61	2.04	5.576	.000
	Hayır	200	3.01	2.03		
Kendine Yeterlilik	Evet	204	3.01	1.58	6.226	.000
	Hayır	200	1.73	1.33		
Üstünlük	Evet	204	1.90	1.03	5.185	.000
	Hayır	200	1.19	.92		
Teşhircilik	Evet	204	2.91	1.74	5.395	.000
	Hayır	200	1.61	1.69		
Sömürücülük	Evet	204	1.62	.90	4.404	.000
	Hayır	200	.99	1.11		
Kendini Beğenme	Evet	204	1.72	1.18	5.612	.000
	Hayır	200	.86	.97		
Hak İddia Etme	Evet	204	3.70	1.63	4.581	.000
	Hayır	200	2.64	1.64		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna göre narsisistik kişilik [$t(402)=6.293$, $p < .001$], otorite [$t(402)=5.576$, $p < .001$], kendine yeterlilik [$t(402)=6.226$, $p < .001$], üstünlük [$t(402)=5.185$, $p < .001$], teşhircilik [$t(402)=5.395$, $p < .001$], sömürücülük [$t(402)=4.404$, $p < .001$], kendini beğenme [$t(402)=5.612$, $p < .001$] ve hak iddia etme [$t(402)=4.581$, $p < .001$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alanların almayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Psikiyatrik tanı alma durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.10'da yer almaktadır.

Tablo 4.10 Psikiyatrik Tanı Alma Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Psikiyatrik Tanı Alma Durumu	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Narsisistik Kişilik	Evet	36	19.28	7.99	1.704	.090
	Hayır	368	15.44	9.22		
Otorite	Evet	36	4.61	2.03	1.624	.106
	Hayır	368	3.74	2.19		
Kendine Yeterlilik	Evet	36	2.83	1.38	1.278	.203
	Hayır	368	2.33	1.61		
Üstünlük	Evet	36	2.00	1.19	1.945	.053
	Hayır	368	1.51	1.01		
Teşhircilik	Evet	36	2.50	1.29	.564	.573
	Hayır	368	2.24	1.88		
Sömürücülük	Evet	36	1.78	.81	1.993	.048
	Hayır	368	1.26	1.07		
Kendini Beğenme	Evet	36	1.33	.84	.157	.875
	Hayır	368	1.29	1.19		
Hak İddia Etme	Evet	36	4.22	2.13	2.759	.006
	Hayır	368	3.07	1.64		

t: Bağımsız Örneklem T Testi, $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Psikiyatrik tanı alma durumuna göre sömürücülük [$t(402)=1.993$, $p= .048$] ve hak iddia etme [$t(402)=2.759$, $p= .006$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, psikiyatrik tanı alanların almayanlara kıyasla sömürücülük ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Psikiyatrik tanı alma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Kayıtlı olunan programa göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.11’de görülmektedir.

Tablo 4.11 Eğitim Düzeyine göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Eğitim Düzeyi	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Narsisistik Kişilik	a. Lisans	188	16.41	9.44	1.721	.182	-
	b. Yüksek Lisans	168	15.99	9.24			
	c. Doktora	48	12.58	7.28			
Otorite	a. Lisans	188	4.06	2.29	1.877	.156	-
	b. Yüksek Lisans	168	3.74	2.20			
	c. Doktora	48	3.13	1.51			
Kendine Yeterlilik	a. Lisans	188	2.29	1.62	.639	.529	-
	b. Yüksek Lisans	168	2.52	1.58			
	c. Doktora	48	2.21	1.56			
Üstünlük	a. Lisans	188	1.53	1.17	.187	.830	-
	b. Yüksek Lisans	168	1.60	.93			
	c. Doktora	48	1.46	.83			
Teşhircilik	a. Lisans	188	2.55	1.91	4.178	.017	c<a
	b. Yüksek Lisans	168	2.20	1.71			
	c. Doktora	48	1.38	1.66			
Sömürücülük	a. Lisans	188	1.39	1.04	2.374	.096	-
	b. Yüksek Lisans	168	1.33	1.09			
	c. Doktora	48	.88	.95			
Kendini Beğenme	a. Lisans	188	1.53	1.16	5.589	.004	c<a
	b. Yüksek Lisans	168	1.19	1.19			
	c. Doktora	48	.71	.81			
Hak İddia Etme	a. Lisans	188	3.05	1.64	1.470	.233	-
	b. Yüksek Lisans	168	3.40	1.84			
	c. Doktora	48	2.83	1.52			

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Eğitim Düzeyine göre teşhircilik [$F(2, 401)=4.178, p= .017$], kendini beğenme [$F(2, 401)=5.589, p= .004$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi eğitim düzeyi arasında olduğuna dair yapılan Tukey HSD test sonucuna göre;

- Doktoraya kayıtlı olan öğrencilerin, lisansa kayıtlı olan öğrencilere kıyasla teşhircilik ($p= .013$) ve kendini beğenme ($p= .005$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Eğitim Düzeyine göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Aylık gelir durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12 Aylık Gelir Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Aylık Gelir Düzeyi	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Narsisistik Kişilik	a. 0-1.500TL	36	12.11	8.21	7.050	.000	c>a, d
	b. 1.501-3.000TL	86	15.47	9.90			
	c. 3.001-6.000TL	144	19.36	9.07			
	d. 6.000TL üstü	138	13.20	7.79			
Otorite	a. 0-1.500TL	36	2.83	1.95	7.694	.000	c>a, d
	b. 1.501-3.000TL	86	3.70	2.08			
	c. 3.001-6.000TL	144	4.71	2.29			
	d. 6.000TL üstü	138	3.22	1.89			
Kendine Yeterlilik	a. 0-1.500TL	36	1.44	1.04	8.601	.000	c>a, b, d
	b. 1.501-3.000TL	86	2.19	1.62			
	c. 3.001-6.000TL	144	3.06	1.61			
	d. 6.000TL üstü	138	2.03	1.42			
Üstünlük	a. 0-1.500TL	36	0.83	0.86	5.977	.001	a<b, c d<c
	b. 1.501-3.000TL	86	1.63	1.02			
	c. 3.001-6.000TL	144	1.85	1.08			
	d. 6.000TL üstü	138	1.38	0.93			
Teşhircilik	a. 0-1.500TL	36	1.67	1.88	4.492	.004	c>d
	b. 1.501-3.000TL	86	2.33	2.20			
	c. 3.001-6.000TL	144	2.82	1.61			
	d. 6.000TL üstü	138	1.81	1.64			
Sömürücülük	a. 0-1.500TL	36	1.44	1.25	2.982	.033	c>d
	b. 1.501-3.000TL	86	1.19	1.10			
	c. 3.001-6.000TL	144	1.57	0.85			
	d. 6.000TL üstü	138	1.07	1.13			
Kendini Beğenme	a. 0-1.500TL	36	1.11	1.08	6.639	.000	c>d
	b. 1.501-3.000TL	86	1.37	1.13			
	c. 3.001-6.000TL	144	1.69	1.21			
	d. 6.000TL üstü	138	0.87	1.01			
Hak İddia Etme	a. 0-1.500TL	36	2.78	1.77	3.409	.019	c>d
	b. 1.501-3.000TL	86	3.07	1.72			
	c. 3.001-6.000TL	144	3.67	1.82			
	d. 6.000TL üstü	138	2.83	1.48			

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), p≤ .05: Düzeyinde Anlamlı

Aylık gelir durumuna göre narsisistik kişilik [F(3, 400)=7.050, p< .001], otorite [F(3, 400)=7.694, p< .001], kendine yeterlilik [F(3, 400)=8.601, p< .001], üstünlük [F(3, 400)=5.977, p= .001], teşhircilik [F(3, 400)=4.492, p= .004], sömürücülük [F(3, 400)=2.982, p= .033], kendini beğenme [F(3, 400)=6.639, p< .000] ve hak iddia etme [F(3, 400)=3.409, p= .019] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi aylık gelir düzeyleri arasında olduğuna dair yapılan Tukey HSD test sonucuna göre;

- Aylık geliri 0-1.500TL arasında olan öğrencilerin, aylık geliri 1.501-3.000TL arasında olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p= .026$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Aylık geliri 0-1.500TL arasında olan öğrencilerin, aylık geliri 3.001-6.000TL arasında olan öğrencilere kıyasla narsisistik ($p= .011$), otorite ($p= .004$) ve kendine yeterlilik ($p= .000$) ve üstünlük ($p= .001$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Aylık geliri 1.501-3.000TL arasında olan öğrencilerin, aylık geliri 3.001-6.000TL arasında olan öğrencilere kıyasla kendine yeterlilik ($p= .016$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Aylık geliri 3.001-6.000TL arasında olan öğrencilerin, aylık geliri 6.000TL üstünde olan öğrencilere kıyasla narsisistik ($p= .000$), otorite ($p= .000$) ve kendine yeterlilik ($p= .000$) ve üstünlük ($p= .029$), teşhircilik ($p= .005$), sömürücülük ($p= .026$), kendini beğenme ($p= .000$), hak iddia etme ($p= .018$) düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Medeni durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.13'de görülmektedir.

Tablo 4.13 Medeni Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Medeni Durum	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Narsisistik Kişilik	a. Bekar	334	16.41	9.19	4.921	.008	a>b
	b. Evli	44	10.14	7.36			
	c. Boşanmış	26	17.23	8.80			
Otorite	a. Bekar	334	3.93	2.23	2.392	.094	-
	b. Evli	44	2.86	1.64			
	c. Boşanmış	26	4.00	2.08			
Kendine Yeterlilik	a. Bekar	334	2.46	1.59	3.693	.027	a>b
	b. Evli	44	1.55	1.50			
	c. Boşanmış	26	2.77	1.48			
Üstünlük	a. Bekar	334	1.57	1.04	3.516	.032	c>b
	b. Evli	44	1.09	.81			
	c. Boşanmış	26	2.00	1.08			
Teşhircilik	a. Bekar	334	2.49	1.86	8.962	.000	a>b
	b. Evli	44	.82	1.22			
	c. Boşanmış	26	1.92	1.12			
Sömürücülük	a. Bekar	334	1.38	1.05	2.799	.063	-
	b. Evli	44	.82	1.10			
	c. Boşanmış	26	1.23	.93			
Kendini Beğenme	a. Bekar	334	1.35	1.22	1.695	.186	-
	b. Evli	44	.86	.71			
	c. Boşanmış	26	1.31	.85			
Hak İddia Etme	a. Bekar	334	3.25	1.64	5.941	.003	b<a, c
	b. Evli	44	2.14	1.78			
	c. Boşanmış	26	4.00	1.96			

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Medeni durumuna göre narsisistik kişilik [$F(2, 401)=4.921, p= .008$], kendine yeterlilik [$F(2, 401)=3.693, p= .027$], üstünlük [$F(2, 401)=3.516, p= .032$], teşhircilik [$F(2, 401)=8.962, p< .001$] ve hak iddia etme [$F(2, 401)=5.941, p= .003$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi medeni durumlar arasında olduğuna dair yapılan Tukey HSD test sonucuna göre;

- Bekar olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla narsisistik kişilik ($p= .007$), kendine yeterlilik ($p= .031$), teşhircilik ($p= .000$) ve hak iddia etme ($p= .011$) düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Boşanmış olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p= .032$) ve hak iddia etme ($p= .005$) düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Medeni durumuna göre otorite, sömürücülük, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Şu an birlikte yaşanan kişiye göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.14’de yer almaktadır.

Tablo 4.14 Şu An Birlikte Yaşanılan Kişiye göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Şu An Birlikte Yaşanılan Kişi	n	Ort.	S. Sapma	F	p
Narsisistik Kişilik	a. Aileyle	158	15.00	9.41	.719	.542
	b. Arkadaşla	76	16.84	9.45		
	c. Partner veya Eş ile	94	16.94	9.09		
	d. Yalnız	76	14.92	8.51		
Otorite	a. Aileyle	158	3.70	2.44	.900	.442
	b. Arkadaşla	76	4.08	1.87		
	c. Partner veya Eş ile	94	4.11	2.05		
	d. Yalnız	76	3.45	2.09		
Kendine Yeterlilik	a. Aileyle	158	2.27	1.51	1.571	.198
	b. Arkadaşla	76	2.16	1.67		
	c. Partner veya Eş ile	94	2.81	1.68		
	d. Yalnız	76	2.29	1.54		
Üstünlük	a. Aileyle	158	1.48	1.08	.216	.885
	b. Arkadaşla	76	1.61	1.15		
	c. Partner veya Eş ile	94	1.62	.90		
	d. Yalnız	76	1.55	1.01		
Teşhircilik	a. Aileyle	158	2.22	1.89	.670	.572
	b. Arkadaşla	76	2.61	2.07		
	c. Partner veya Eş ile	94	2.28	1.86		
	d. Yalnız	76	2.03	1.37		
Sömürücülük	a. Aileyle	158	1.27	1.05	.317	.813
	b. Arkadaşla	76	1.37	1.10		
	c. Partner veya Eş ile	94	1.40	1.04		
	d. Yalnız	76	1.21	1.09		
Kendini Beğenme	a. Aileyle	158	1.19	1.19	2.569	.056
	b. Arkadaşla	76	1.63	1.10		
	c. Partner veya Eş ile	94	1.45	1.23		
	d. Yalnız	76	.97	1.00		
Hak İddia Etme	a. Aileyle	158	2.89	1.72	1.272	.285
	b. Arkadaşla	76	3.39	1.72		
	c. Partner veya Eş ile	94	3.28	1.69		
	d. Yalnız	76	3.42	1.73		

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Şu an birlikte yaşanan kişiye göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Annenin eğitim durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.15’de bulunmaktadır.

Tablo 4.15 Annenin Eğitim Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Annenin Eğitim Durumu	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Narsisistik Kişilik	a. İlkokul	24	11.25	5.63	1.686	.171	-
	b. Ortaokul	38	14.42	10.07			
	c. Lise	154	15.40	10.14			
	d. Üniversite ve üstü	188	16.95	8.34			
Otorite	a. İlkokul	24	2.83	1.64	2.360	.073	-
	b. Ortaokul	38	3.53	2.27			
	c. Lise	154	3.56	2.31			
	d. Üniversite ve üstü	188	4.21	2.06			
Kendine Yeterlilik	a. İlkokul	24	1.67	1.15	1.450	.230	-
	b. Ortaokul	38	2.11	1.52			
	c. Lise	154	2.32	1.76			
	d. Üniversite ve üstü	188	2.56	1.49			
Üstünlük	a. İlkokul	24	.58	1.00	6.497	.000	a<c, d b<d
	b. Ortaokul	38	1.11	.99			
	c. Lise	154	1.55	.97			
	d. Üniversite ve üstü	188	1.77	1.02			
Teşhircilik	a. İlkokul	24	1.42	1.31	1.088	.355	-
	b. Ortaokul	38	2.58	2.14			
	c. Lise	154	2.25	2.05			
	d. Üniversite ve üstü	188	2.33	1.62			
Sömürücülük	a. İlkokul	24	1.08	1.00	.978	.404	-
	b. Ortaokul	38	1.00	1.05			
	c. Lise	154	1.30	1.15			
	d. Üniversite ve üstü	188	1.40	.99			
Kendini Beğenme	a. İlkokul	24	.92	.51	1.016	.387	-
	b. Ortaokul	38	1.00	1.33			
	c. Lise	154	1.31	1.23			
	d. Üniversite ve üstü	188	1.38	1.13			
Hak İddia Etme	a. İlkokul	24	2.75	1.22	.415	.743	-
	b. Ortaokul	38	3.11	1.91			
	c. Lise	154	3.12	1.79			
	d. Üniversite ve üstü	188	3.29	1.68			

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Annenin eğitim durumuna göre üstünlük [$F(3, 400)=6.497, p < .001$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların annenin hangi eğitim durumları arasında olduğuna dair yapılan Tukey HSD test sonucuna göre;

- Annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin, annesi lise mezunu olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p = .011$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin, annesi üniversite ve üstünde eğitimi olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p = .001$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin, annesi üniversite ve üstünde eğitimi olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p = .045$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Annenin eğitim durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Babanın eğitim durumuna göre narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4.16’da görülmektedir.

Tablo 4.16 Babanın Eğitim Durumuna göre Narsisistik Kişilik ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

n=404	Babanın Eğitim Durumu	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Narsisistik Kişilik	a. İlkokul	22	10.45	4.25	1.434	.234	-
	b. Ortaokul	38	17.16	10.17			
	c. Lise	156	15.79	9.75			
	d. Üniversite ve üstü	188	16.12	8.77			
Otorite	a. İlkokul	22	2.82	1.33	1.653	.179	-
	b. Ortaokul	38	4.00	2.31			
	c. Lise	156	3.58	2.28			
	d. Üniversite ve üstü	188	4.10	2.13			
Kendine Yeterlilik	a. İlkokul	22	1.64	1.29	.938	.423	-
	b. Ortaokul	38	2.53	1.58			
	c. Lise	156	2.35	1.73			
	d. Üniversite ve üstü	188	2.46	1.50			
Üstünlük	a. İlkokul	22	.64	1.03	3.284	.022	a<c, d
	b. Ortaokul	38	1.63	1.30			
	c. Lise	156	1.54	.85			
	d. Üniversite ve üstü	188	1.65	1.08			
Teşhircilik	a. İlkokul	22	1.36	1.21	2.013	.113	-
	b. Ortaokul	38	2.95	2.32			
	c. Lise	156	2.37	1.85			
	d. Üniversite ve üstü	188	2.15	1.73			
Sömürücülük	a. İlkokul	22	.91	.94	.570	.636	-
	b. Ortaokul	38	1.32	1.00			
	c. Lise	156	1.31	1.14			
	d. Üniversite ve üstü	188	1.35	1.01			
Kendini Beğenme	a. İlkokul	22	.73	.47	1.020	.385	-
	b. Ortaokul	38	1.37	1.34			

	c. Lise	156	1.37	1.17			
	d. Ünivesite ve üstü	188	1.28	1.17			
Hak İddia Etme	a. İlkokul	22	2.36	.81			
	b. Ortaokul	38	3.37	1.71	1.014	.388	-
	c. Lise	156	3.28	1.77			
	d. Ünivesite ve üstü	188	3.14	1.75			

F: Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Babanın eğitim durumuna göre üstünlük [$F(3, 400)=3.284$, $p= .022$] puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların babanın hangi eğitim durumları arasında olduğuna dair yapılan Tukey HSD test sonucuna göre;

- Babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin, babası lise mezunu olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p= .033$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

- Babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin, babası üniversite ve üstünde eğitimi olan öğrencilere kıyasla üstünlük ($p= .011$) düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Babanın eğitim durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

4.3 KORELASYON ANALİZİ

Durumluk-sürekli kaygı, akademik mükemmeliyetçilik, narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının birbirleri arasındaki korelasyon analiz sonuçları Tablo 4.17’de yer almaktadır.

Tablo 4.17 Korelasyon Analizi

n=404		Yaş	Kardeş Sayısı	Durumluk Kaygı	Sürekli Kaygı	Akademik Mükemmeliyetçilik
Narsisistik Kişilik	r	-.13	-.39*	-.01	.03	.54*
Otorite	r	-.14**	-.38*	.02	.05	.52*
Kendine Yeterlilik	r	-.05	-.39*	.01	-.02	.53*
Üstünlük	r	-.10	-.45*	.01	.07	.37*
Teşhircilik	r	-.21*	-.31*	-.01	.06	.48*
Sömürücülük	r	-.10	-.22*	-.07	-.04	.37*
Kendini Beğenme	r	-.22*	-.35*	.02	.08	.51*
Hak İddia Etme	r	.02	-.29*	-.06	.00	.43*

r: Pearson Korelasyon, * $p \leq .01$, ** $p \leq .05$: Düzeyinde Anlamlı

Yaş ile teşhircilik ($r = -.21$, $p \leq .01$), kendini beğenme ($r = -.22$, $p \leq .01$) arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; otorite ($r = -.14$, $p \leq .05$) arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Kardeş sayısı ile narsisistik kişilik ($r = -.39$, $p \leq .01$), otorite ($r = -.38$, $p \leq .01$), kendine yeterlilik ($r = -.39$, $p \leq .01$), teşhircilik ($r = -.31$, $p \leq .01$), sömürücülük ($r = -.22$, $p \leq .01$), kendini beğenme ($r = -.35$, $p \leq .01$) ve hak iddia etme ($r = -.29$, $p \leq .01$) arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; üstünlük ($r = -.45$, $p \leq .01$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Akademik mükemmeliyetçilik ile narsisistik kişilik ($r = .54$, $p \leq .01$), otorite ($r = .52$, $p \leq .01$), kendine yeterlilik ($r = .53$, $p \leq .01$), teşhircilik ($r = .48$, $p \leq .01$), kendini beğenme ($r = .51$, $p \leq .01$) ve hak iddia etme ($r = .43$, $p \leq .01$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; üstünlük ($r = .37$, $p \leq .01$), sömürücülük ($r = .37$, $p \leq .01$) arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yaş ile narsisistik kişilik ($r = -.13$, $p > .05$), kendine yeterlilik ($r = .05$, $p > .05$), üstünlük ($r = -.10$, $p > .05$), sömürücülük ($r = -.10$, $p > .05$) ve hak iddia etme ($r = .02$, $p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Durumluk kaygı ile narsisistik kişilik ($r = -.01$, $p > .05$), otorite ($r = .02$, $p > .05$), kendine yeterlilik ($r = .01$, $p > .05$), üstünlük ($r = .01$, $p > .05$), teşhircilik ($r = -.01$, $p > .05$), sömürücülük ($r = -.07$, $p > .05$), kendini beğenme ($r = .02$, $p > .05$) ve hak iddia etme ($r = -$

.06, $p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; sürekli kaygı ile narsisistik kişilik ($r = .03$, $p > .05$), otorite ($r = .05$, $p > .05$), kendine yeterlilik ($r = -.02$, $p > .05$), üstünlük ($r = .07$, $p > .05$), teşhircilik ($r = .06$, $p > .05$), sömürücülük ($r = -.04$, $p > .05$), kendini beğenme ($r = .08$, $p > .05$) ve hak iddia etme ($r = .00$, $p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir.

BÖLÜM 5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamında kaygı ve akademik mükemmeliyetçilik bağlamında narsisistik kişilik kavramı incelenmiştir. Araştırmanın kapsamında İstanbul'da yaşayan 404 üniversite öğrencisinden anket tekniği kullanılarak veriler toplanmış ve analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; durumluk-sürekli kaygı, akademik mükemmeliyetçilik, narsisistik kişilik ve alt boyut puanlarının birbirleri arasındaki korelasyon analiz sonuçlarına göre; durumluk kaygı ile sürekli kaygı, narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir. Bu araştırmada narsisistik kişilik envanteri kırılğan ve büyüklenmeci narsisizmin boyutlarını detaylı bir şekilde sunmadığı için araştırmada genel bir narsisizm puanı elde edilmiş ve kaygı değerleri ile ilişkilendirilmiştir. Literatür incelendiğinde İnce (2020), büyüklenmeci ve kırılğan narsisizmin ego savunmaları ve psikolojik rahatsızlıklar ile ilişkisinin incelendiği çalışmada kırılğan narsisizmi yüksek düzeyde anksiyete ve depresyon ile ilişkilendirirken, büyüklenmeci narsisizmin anksiyete ve depresyon üzerinde anlamlı bir ilişkisinden söz etmemiştir (İnce, 2020). Rathvon ve Holmstrom (1996)'un araştırmalarında kaçınan/kırılğan narsisizm, anksiyete ve depresif bozuklukla pozitif yönde ilişkili saptanmışken, grandiyöz narsisizmin kaygıyla negatif ilişkisi olduğu gözlenmiştir (Rathvon ve Holmstrom, 1996). Quang ve arkadaşları (2021) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin psikolojik iyi oluş hallerini öz anlayış, narsisizm ve kaygıyı inceleyerek anlamaya çalışmışlardır. Araştırmalarının sonucunda kaygının öğrencilerin öz anlayış ve psikolojik iyi oluş üzerinde oldukça etkili olduğunu ve narsisizmin öğrencilerin psikolojik iyi oluşunu negatif yönde etkilediğini ve kaygıyı artırıcı bir etmen olduğu öne sürülmüştür (Quang, Van Pham, Mai, Le ve Song, 2021). Fernie, Fung ve Nikcevic (2016) büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm kapsamlarından kişilerin nasıl savunmalar ve tepkiler geliştirdiğini incelemiş; araştırma sonucunda hem kırılğan hem de büyüklenmeci narsisistik kişilerin sürekli kaygı ve sosyal istenirlik durumlarının yüksek olduğu saptanmıştır (Fernie, Fung ve Nikčević, 2016). Rohmann ve arkadaşları (2012) narsisizmin iki boyutu olan kırılğan ve büyüklenmeci narsisizmin kişiler arası alanda nasıl etkileri ve sonuçları olduğunu incelemiş ve

araştırmalarının sonucunda yüksek düzeyde narsisistik kişilerin düşük düzeyde narsisistik kişilerden daha yüksek derecede sosyal ilişkiler kapsamında kaygı geliştirdiğini savunmuşlardır (Rohmann, Neumann, Herner ve Bierhoff, 2012). Oytun, akıcı, Tinazcı ve Yavuz (2020)'un ele aldığı kadın sporcuların anksiyete ve narsisizm düzeylerinin karşılaştırılmasında, üst performans gösterilen gruplarda narsisizm değerinin alt performans gruplarına göre daha yüksek olduğu ve başarsızlık anksiyetesinin yüksek narsisizm puanı alan kişilerde daha yüksek göründüğü saptanmıştır (Oytun, akıcı, Tinazcı ve Yavuz, 2020). Dickinson ve Pincus (2003) kırılgan ve büyüklenmeci narsisizme sahip kişiler eleştiriye, başarsızlığı, geri bildirim reddetme gibi durumları sıklıkla yaşadığı için bu kişilerin daha fazla ve daha kolay şekillerde kaygı ile karşılaşacağını savunmuşlardır (Dickinson ve Pincus, 2003).

Akademik mükemmeliyetçilik ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. zli (2017), Akar ve arkadaşları (2018) ile Shirazi, (2016) tarafından yapılan çalışmalarda benzer şekilde üniversite ğrencilerinin mkemmeliyetilikleri ile narsisistik kişilik özellikleri arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde Millon ve Davis (2000) narsisistik kişilerin herhangi bir durumda hatayı tolere edemediğini ve kendilikle ilgili bir durumda mükemmeli yapmaya dair bir tutum geliştirdiklerinin altını çizmiştir. Bu görüş kapsamında narsisistik kişilikte olan kişilerin akademik ortamlarda da hatayı, başarsızlığı rahatlıkla tolere edemeyeceği düşünülebilir. Hewitt ve arkadaşları (2003) benzer bir şekilde narsisistik kişilerin kusurluluğu ifşa etmemek üzerine sıklıkla çaba harcadığı üzerinde durmuş ve narsisistik kişilerin mükemmeliyetçilik odaklı düşünceler, davranışlar ve duygular geliştirdiğini savunmuşlardır. Bu düşünceler doğrultusunda elebi (2019) üniversite ğrencilerinde narsisizm, kendini sabotaj ve mükemmeliyetçi yapıları incelemiş ve yaptığı analiz sonucunda akademik mükemmeliyetçiliği yüksek olan kişilerle narsisizm alt boyutlarını ve kendini sabotaj durumunu pozitif yönde anlamlı şekilde açıklamıştır (Çelebi, 2019). Atay (2009) narsisistik kişilerin, eğitim alanında da kendilerini diğerinden üstün görebilmeleri sebebiyle sınıfta baskın bir şekilde davranabileceklerini ve verilen görevlere mükemmeli yapmak motivasyonu ile yaklaşabileceklerinin altını çizmiştir (Atay, 2009).

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde; yaş ile narsisistik kişilik ve alt boyut puanları arasındaki korelasyon analiz sonuçları değerlendirildiğinde; yaş ile teşhircilik ve kendini beğenme arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuşken, yaş ile narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir. Soylu ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışmada benzer şekilde yaş ile narsisistik kişilik arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu durumun tersine Carlson ve Gjerde, (2009) ile Uçar ve Konal (2018) tarafından yapılan çalışmalarda yaş değişkeni ile narsisistik kişilik arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erken yaş gruplarındakilerin yetişkin yaş gruplarına göre daha fazla narsisistik kişilik eğilimi gösterdiği görülmektedir. Ök (1990) ile Dickinson ve Pincus (2003) tarafından yapılan çalışmalarda yaşın artması ile narsisistik kişilik eğiliminin de arttığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde Carlson ve Gjerde (2009) 20 yıl süre ile yaptıkları boylamsal araştırmada okul öncesi kişilik özellikleri ile yetişkinlik dönemindeki kişilik özelliklerini narsisizm kapsamında incelemiştir ve araştırmada 14, 18 ve 23 yaşlarındaki katılımcıların kişiliği değerlendirilmiştir (Carlson ve Gjerde, 2009). Araştırmanın analizlerine göre narsisistik kişilik puanları 14 yaştan 18 yaşa doğru artış gösterirken, 23 yaşına doğru anlamlı bir düşüş göstermiştir. Carlson ve Gjerde'nin yaptığı bu boylamsal araştırma narsisizmin yaşa dayalı gelişimsel görünümünü incelemiştir ve sonuç olarak ergenlik dönemi ve erken ergenlik dönemi sonrasında narsisizm puanları yetişkinlik başlangıcı ve yetişkinlik dönemine kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Bir diğer araştırmada, benzer bir şekilde Chopik ve Grimm (2019) narsisizmin 13 yaşından 70 yaşa kadar nasıl değiştiğini gözlemlemek için yaptıkları araştırmada narsisizmin özelliklerinden olan çok kendi odaklı olma, eleştiriyi kabul edememe, ötekini empoze etme ve duygulara duyarsızlaşma gibi özelliklerin yaşın artması ile birlikte azaldığını gözlemiştir (Carlson, Kevin ve Gjerde, 2010). Chopik ve Grimm narsisizmdeki değişimlerin en çok genç yaşlarda olduğunun altını çizmiştir, ona göre bahsedilen özellikler gençlerde daha fazla olmakla beraber değişime en açık grup da genç kişilerin olduğu gruplardır. Literatür göz önüne alındığında yaş ile narsisizm ile ilgili araştırmalar narsisizmin ya da narsisizmi oluşturan belirli bazı özelliklerin yaş ile azalabileceğini ve ergenlik döneminde dürtüsellik ve ergenliğin getirdiği diğer özellikler nedeniyle narsisizmin en çok hissedilebileceği ancak değişime en açık dönem olabileceği savunulmuştur.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; kardeş sayısı ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; üstünlük arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Literatür incelendiğinde Cai, Kwan ve Sedikides (2012) tek çocuk olarak yetişmiş kişilerin bir ve birden çok kardeşle yetişmiş kişilere kıyasla daha yüksek narsisistik kişilik örgütlenmesi gösterdiğini savunmuş ve yaptıkları araştırma sonucunda ailenin ne kadar geniş olduğu ile ilişkili olarak narsisistik kişilik puanlarının negatif yönde anlamlı ilişkili olduğunu saptamıştır. Curtis ve Cowell (1993) doğum sırası ve patolojik narsisizm arasındaki ilişkiyi incelemek için ilk doğan ve tek çocuk olan kişilerin anlamlı derecede daha yüksek narsisizm puanı olduğunu saptamışlardır (Curtis ve Cowell, 1993). Yapılan araştırmaya göre ilk doğan, orta doğan, son doğanlar ve tek çocuk olanların narsisizm puanları arasında sadece tek çocuk ve ilk doğan çocukların narsisistik puanlarında yükseklik gösterilmiştir. Foster, Raley ve Isen (2020) tek çocukların kardeşe sahip kişilerden daha yüksek narsisistik puana sahip olup olmayacağı sorusu ile araştırmalarını oluşturmuş ve tek çocukların kardeşe sahip olan kişilere kıyasla narsisistik puanlarının daha yüksek olabileceğinin altını çizmiştir (Foster, Raley ve Isen, 2020). Gönülalan (2019) ortaokul öğrencilerinin narsisistik düzeyleri üzerinde yaptığı tez araştırmasında 2 kardeş olan kişilerin 4 ya da 5 kardeşi olan kişilerin narsisistik puanından anlamlı bir şekilde ayrıştığını dile getirmiştir; 2 kardeş olanların narsisistik puanı daha fazla kardeşi olan katılımcıların narsisistik puanlarından daha yüksek bulunmuştur (Gönülalan, 2019).

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; cinsiyete göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Literatüre bakıldığında Demirci ve arkadaşları (2018), Canoya (2010) ile Çoban ve İrmış, (2018) tarafından yapılan çalışmalarda benzer şekilde cinsiyet değişkenine göre narsisistik kişilik arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun tersine cinsiyet değişkenine göre farklı bulguların olduğu çalışmalar da bulunmaktadır. Moreno ve Cervello (2005), Pamir (2008) ve Özel (2014) tarafından yapılan çalışmalarda erkeklerin narsisistik kişilik özellikleri açısından kadınlara göre puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Büyükbayraktar (2011) ve Bozdemir (2011)

tarafından yapılan çalışmalarda ise kadınların erkeklere göre ölçek puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde medeni durumuna göre narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi medeni durumlar arasında olduğuna dair yapılan test sonucuna göre; bekar olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, teşhircilik ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Boşanmış olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla üstünlük ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Özer ve arkadaşlarının (2016) yaptıkları çalışmada bekar hemşirelerin evli hemşirelere kıyasla daha yüksek narsisizm puanı aldıkları saptanmış ve anlamlı farklılık bulunmuştur (Özer ve arkadaşları, 2016). Çoban ve İrmış (2018)'in, yöneticilerin narsisistik özelliklerini araştırdıkları çalışmalarının sonucunda medeni durum ile narsisizm boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Şafak ve Kahraman (2019) kişilerin sosyal medya kullanımlarının yalnızlık ve narsisistik özellikler ile olan bağlantılarını araştırmaları sonucunda narsistik kişilik özelliğinin medeni durum ile anlamlı bir ilişkisine rastlayamamışlardır (Şafak ve Kahraman, 2019).

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; Eğitim Düzeyine göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Çakır (2018) ve Atay (2010)'ın çalışmasında da eğitim düzeyi ile narsisistik kişilik arasında ilişki saptanmamıştır. Eğitim düzeyine göre teşhircilik, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Doktoraya kayıtlı olan öğrencilerin, lisansa kayıtlı olan öğrencilere kıyasla teşhircilik ve kendini beğenme düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir. Eğitim düzeyi yükseldikçe teşhircilik ve kendini beğenme düzeyleri daha düşük olmaktadır. Bu durum literatürde yer alan, Çoban ve İrmış (2018)'in ön lisans mezunu yöneticilerde yüksek, lisans ve daha üst seviyede eğitim düzeyindeki yöneticilerde ise düşük teşhircilik saptamış oldukları araştırmalarıyla uyum göstermektedir. Cankurtaran ve Berisha (2021)'nin antrenörlerle yaptıkları çalışmalarında narsisistik kişilik özellikleri ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Cankurtaran ve Berisha, 2021).

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; alanı isteyerek seçme durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Alanı isteyerek seçme durumuna göre teşhircilik puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alanı isteyerek seçenlerin diğerlerine kıyasla teşhircilik düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir. Literatüre bakıldığında çeşitli üniversitelerde farklı bölümlerde okuyan öğrencilerle yapılan çalışmalarda alanı kendisi sevdiği için seçme durumuna göre öğrencilerin narsisistik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. (Adalı ve arkadaşları, 2019; Taslak ve Işıkkay, 2015; Üzümcü, 2016; Aydın ve Tiryaki, 2017).

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; aylık gelir durumuna göre, narsisistik puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Aylık gelir düzeyi en düşük grupta olanların narsisistik düzeyi orta düzey gelir grubuna kıyasla daha düşük çıkmıştır. Orta düzey gelirlilerin yüksek gelirli gruba oranla narsisistik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, kendini beğenme, üstünlük, sömürücülük, hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, Piff (2014) yüksek ekonomik gelir düzeyinde olan kişilerin düşük ekonomik sınıflara kıyasla daha yüksek narsisistik özellikleri olduğunu savunmuştur; düşük sınıftan olan kişilerin sosyal ortamlarda daha fazla ilişkisel olduğunu ancak yüksek sınıftan kişilerin ise daha fazla gösteriş üzerinden ilişki kurduğunun altını çizmiştir (Piff, 2014). Benzer bir şekilde Çin’de yapılan araştırmada Cai, Kwan ve Sedikides (2012) yüksek ekonomik statüsü olan kişilerin daha yüksek narsisistik kişilik özellikleri olduğunu vurgulamıştır (Cai, Kwan ve Sedikides, 2012). Bianchi (2018) ekonomik geliri düşük olan gençlerin ileride yetişkin yaşamlarında daha az narsisistik kişilik özellikleri ve şişirilmiş benlik göstereceğini savunmuştur (Bianchi, 2018). Martin, Cote ve Woodruff (2016) ebeveyn gelirinin narsisistik kişilik örgütlenmesinde nasıl bir etkisi olduğunu araştırmış ve yüksek düzeyde ebeveyn geliri olan kişilerin daha yüksek narsisizm ile ilişkilendirmiştir; onlara göre ebeveyn geliri ile narsisizm pozitif yönde anlamlı ilişkilidir (Martin, Côté ve Woodruff, 2016). Literatür kapsamında ekonomik durum ile narsisizm ilişkisi ekonomik durumun yüksekliği ile narsisistik karakteristik özellikler ile pozitif yönde anlamlı olduğu şeklindedir.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; şu an birlikte yaşanan kişiye göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Narsisistik kişilik özellikleri sosyodemografik açıdan literatürde incelendiğinde, aileyle yaşama ya da yalnız yaşama gibi spesifik bir durum hakkında çalışma bulunmamaktadır.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; anne ve babanın eğitim durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Gönülalan (2019) ortaokul öğrencilerinin narsisistik düzeyleri ile ailenin belirli özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Gönülalan'ın yaptığı çalışmada anne ve babanın eğitim durumu ile katılımcıların narsisizm puanı arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir. Hortaçsu (1995) ebeveynlerin eğitim düzeyi ile çocukların kendilerine yönelik bilişleri ve akademik başarıları üzerindeki ilişkiyi incelemiştir (Hortaçsu, 1995). Bu çalışmada babanın eğitim düzeyinin çocuğun yeterlilik algısı ile doğrudan ilişkili olarak bulunurken annenin eğitim algısında benzer bir ilişki saptanmamıştır. Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu yükseldikçe çocukların yeterlilik algısının arttığı gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan analiz bulguları değerlendirildiğinde; sigara kullanma durumuna göre, üstünlük puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Sigara kullanma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, sigara kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alkol ve madde kullanma durumuna göre, narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alkol ve madde kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alkol ile narsisizm arasındaki ilişki literatür kapsamında incelendiğinde Can ve Anlı (2018) Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıklarında alkol ve madde bağımlılığı nedeniyle bulunan kişiler üzerinde yaptığı

araştırmasında alkol ve madde kullanan kişilerin narsisistik düzeylerinin ve gelişimlerinin oldukça yüksek olduğunu vurgulamıştır (Can ve Anlı, 2018). Can, Anlı, Evren ve Usta (2017) patolojik narsisizm ve alkol kullanımı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada alkol kullanım bozukluğu olan kişilerin alkol kullanım bozukluğu olmayan kişilere kıyasla patolojik narsisizm puanları arasında anlamlı farklar gözlemlenmiştir; alkol kullanım bozukluğu olan katılımcıların narsisizm puanları olmayanlara kıyasla oldukça yüksek bulunmuştur (Can, Anlı, Evren ve Usta, 2017). Luhtanen ve Crocker (2005) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin alkol kullanım durumu ile özgüven, narsisizm ve kendilik değeri arasında nasıl bir ilişki olduğunu incelemiştir. Araştırma sonucunda alkol kullanım durumu ile narsisizm arasında ve diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir (Luhtanen ve Crocker, 2005).

Çalışma kapsamında yapılan analizler sonrasında elde edilen bulgular çerçevesinde belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar;

- Durumluk-sürekli kaygı, narsisistik kişilik puanlarının birbirleri arasındaki korelasyon analiz sonuçları değerlendirmesinde; durumluk kaygı ile sürekli kaygı, narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir.

- Sürekli kaygı ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir.

- Akademik mükemmeliyetçilik ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; üstünlük, sömürücülük arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

- Demografik değişkenlere göre karşılaştırmalar yapıldığında ise; yaş ve kardeş sayısı ile narsisistik kişilik puanları arasındaki korelasyon analiz sonuçları değerlendirildiğinde, yaş ile narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük ve hak iddia etme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir.

- Kardeş sayısı ile narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; üstünlük arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

- Cinsiyete göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Eğitim düzeyine göre durumluk kaygı, narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Eğitim düzeyine göre teşhircilik, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi eğitim düzeyleri arasında olduğuna dair yapılan test sonucuna göre; doktora kayıtlı olan öğrencilerin, lisansa kayıtlı olan öğrencilere kıyasla teşhircilik ve kendini beğenme düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir.

- Eğitimi ücretli alma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Alanı isteyerek seçme durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, sömürücülük, kendini beğenme, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Alanı isteyerek seçme durumuna göre teşhircilik puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alanı isteyerek seçenlerin diğerlerine kıyasla teşhircilik düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir.

- Çalışma durumuna göre üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Çalışma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, çalışanların çalışmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, kendini beğenme düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir.

- Aylık gelir durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi aylık gelir düzeyleri arasında olduğuna dair yapılan test sonucuna göre; aylık geliri 0-1.500TL olan öğrencilerin 6.000TL üstünde olan öğrencilere kıyasla narsisistik kişilik ve otorite düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Aylık geliri 0-1.500TL arasında olan öğrencilerin, aylık geliri 1.501-3.000TL, 3.001-6.000TL arasında olan öğrencilere kıyasla üstünlük düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmiştir. Aylık geliri 3.001-6.000TL arasında olan öğrencilerin, aylık

geliri 6.000TL üstünde olan öğrencilere kıyasla üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

- Medeni durumuna göre otorite, sömürücülük, kendini beğenme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Medeni durumuna göre narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, farklılıkların hangi medeni durumlar arasında olduğuna dair yapılan test sonucuna göre; bekar olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla narsisistik kişilik, kendine yeterlilik, teşhircilik ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Boşanmış olan öğrencilerin evli olan öğrencilere kıyasla üstünlük ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

- Şu an birlikte yaşanan kişiye göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Annenin eğitim durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Babanın eğitim durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Sigara kullanma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, sigara kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Sigara kullanma durumuna göre üstünlük puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

- Alkol kullanma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, alkol kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

- Madde kullanma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında

anlamalı bir farklılık gözlenmiş olup, madde kullananların kullanmayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

- Daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme puanları arasında anlamalı bir farklılık gözlenmiş olup, daha önce psikolojik/psikiyatrik destek alanların almayanlara kıyasla narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, sömürücülük, kendini beğenme ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bununla ilgili literatürde yeterli çalışma bulunmamaktadır.

- Psikiyatrik tanı alma durumuna göre narsisistik kişilik, otorite, kendine yeterlilik, üstünlük, teşhircilik, kendini beğenme puanları arasında anlamalı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Psikiyatrik tanı alma durumuna sömürücülük ve hak iddia etme puanları arasında anlamalı bir farklılık gözlenmiş olup, psikiyatrik tanı alanların almayanlara kıyasla sömürücülük ve hak iddia etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Çalışmada ulaşılan sonuçlar kapsamında belirli önerilerde bulunmak mümkün olacaktır: kaygı, narsisistik kişilik özellikleri ve akademik mükemmeliyetçilik birbirleri ile belirli düzeylerde ilişkili kavramlar olmaları nedeniyle kurum psikolojik danışmanlarının özellikle öğrenci ve velilere dönük seminerler yapılırken bu etkileşimi göz önüne almaları yararlı olabilir. Çalışma kapsamında üniversite öğrencilerine uygulanan ölçekler farklı yaş ve katılımcı grupları için de uygulanabilir. Ayrıca katılımcılar daha ileri yaş grupları içinden de seçilebilir. Kaygı ve akademik mükemmeliyetçilik ile büyülenmeci narsisizmin ilişkisine ek olarak bu kavramların kırılğan narsisizmle ilişkilerine de bakılabilir. Genel olarak akademik mükemmeliyetçilikle ilgili çalışma sayısı çok az olduğundan bu konuda daha çok araştırma yapılması literatüre katkı sağlayacaktır. Araştırmacı ve psikologlar için öğrencilerin ruhsallığıyla ilgili bu tür çalışmaların sayılarının arttırılması yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adalı, İ., Uludağ, B., Meral, M., Kartal, A., Erbaşaran, E., İskender, S., Konukseven, Ö. (2019), “*Odyoloji Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi*”, Turkish Journal of Audiology an Hearing Research, 2, 65-74.
- Akar, H., Doğan, Y. B., Üstüner, M. (2018), “*The Relationships between Positive and Negative Perfectionisms, Self-Handicapping, Self-Efficacy and Academic Achievement*”, European Journal of Contemporary Education, 7(1), 7-20.
- Alpay, E. H. (2020), “*Anneden Algılanan Narsisistik Özellikler İle Psikopatoloji Arasındaki İlişkide Kendini Eleştirinin Aracı Rolü*”, Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Anlı, I., Bahadır, G. (2007), “*Kendilik Psikolojisine Göre Narsisistik ve Sinir Kişilik Bozukluğu*”, Psikoloji Çalışmaları, 1-12.
- Atay, S. (2009), “*Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçeye standardizasyonu*”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 181-196.
- Atay, S. (2010). “*Çalışan narsist*”, İstanbul: Namar Yayıncılık
- Aydın, A., Tiryaki, S. (2017), “*Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma (KTÜ örneği)*”, Kastamonu Univ., Orman Fakültesi Dergisi, 17(4), 715-722.
- Baran, A. (2000), “*Üniversite Öğrencilerinin Çoklu Yetenek-Öğrenme Stilleri İle Benlik Saygısı ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*”, Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baumeister, R. F., Vohs, K. D. (2001), “*Narcissism as addiction to esteem*” *Psychological Inquiry*, 206-210.
- Beck, A. T. (2008), “*Kişilik Bozukluklarının Bilişsel Terapisi*”, İstanbul, Litera Yayınları.

- Besser, A., Priel, B. (2010), “*Grandiose Narcissism Versus Vulnerable Narcissism in Threatening Situations*”, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 874-902.
- Besser, A., Zeigler-Hill, V., Pincus, A. L., Neria, Y. (2013), “*Pathological narcissism and acute anxiety symptoms after trauma: A study of Israeli civilians exposed to war*”, *Psychiatry. Interpersonal and Biological Processes*, 381-397.
- Bianchi, E. C. (2018), “*Narcissism and the economic environment*”, *Handbook of Trait Narcissism*, 157-163.
- Birkás, B., Láng, A., Martin, L., Kállai, J. (2016), “*Disturbing concerns for dark personalities: anxiety sensitivity and the Dark Triad*”, *International Journal of Advances in Psychology*, 1-5.
- Bogart, L. M., Benotsch, E. G., Pavlovic, J. D. (2004), “*Feeling superior but threatened: The relation of narcissism to social comparison*”, *Basic and Applied Social Psychology*, 26(1), 35-44.
- Bora, A., Belendir, Ç., Ekinci, E. A. (2019), “*Narsisistik Kişilik Örgütlenmesinde Sosyal Endişenin Görünümü*”, İstanbul: İstanbul.
- Bozdemir, E. (2011), “*Ergenlerin Mükemmeliyetçilikleri ile Mizah Duyguları Arasındaki İlişinin İncelenmesi*”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Budak, S. (2009), “*Psikoloji sözlüğü*”. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Büyükbayraktar, Ç., (2011), “*Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik ve Öfke İlişkisi*”, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Cai, H., Kwan, V. S., Sedikides, C. (2012), “*A sociocultural approach to narcissism: The case of modern China*”, *European Journal of Personality*, 529-535.

- Campbell, W., Foster, J. (2007), “*The Narcissistic Self: Background, an Extended Agency Model, and Ongoing Controversies*. C. Sedikides, & S. Spencer”, *Frontiers of social psychology* (s. 115–138). England: Psychology Press.
- Can, Y., Anlı, İ. (2018), “*Patolojik narsisizm ve madde kullanım bozukluğu arasındaki ilişki*”, *İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Tıp Dergisi*, 179-183.
- Can, Y., Anlı, İ., Evren, C., Usta, Ö. (2017), “*Patolojik narsisizm ve alkol kullanım bozukluğu arasındaki ilişki*”, *Addicta The Turkish Journal on Addictions* , 119-135.
- Cankurtaran, Z., Berisha, M. (2021), “*Antrenörlerin Narsistik Kişilik Özellikleri ile Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, *Spor Eğitim Dergisi* , 5 (1) , 1-12 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seder/issue/59585/832848>
- Canoya, S., (2010), “*Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Boyutları ile Sosyal Anksiyete Durumları Arasındaki İlişki*”, *Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa*.
- Carlson, K. S., Gjerde, P. F. (2009), “*Preschool personality antecedents of narcissism in adolescence and young adulthood: A 20-year longitudinal study*”, *Journal of Research in Personality*, 570-578.
- CarlsonKevin, K. S., Gjerde, G. (2010), “*Corrigendum to “Preschool personality antecedents of narcissism in adolescence and young adulthood: A 20-year longitudinal study”*”, *Journal of Research in Personality*, 163-163.
- Curtis, J. M., Cowell, D. R. (1993), “*Relation of Birth Order and Scores on Measures of Pathological Narcissism*”, *Psychological Reports*, 311–315.
- Cüceloğlu, D. (2014), “*İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*”, *İstanbul: Remzi Kitabevi*.
- Chatterjee, A., Hambrick, D. C. (2007), “*Its all about me: narcissistic chief executive officers and their effects on company strategy and performance*”, *Administrative Science Quarterly*, 52(3), 351-386.

- Çakır, B. (2018), “*Yetişkinlerde sosyal medya bağımlılığı, narsisizm ve empati düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelebi, F. İ. (2019), “*Üniversite öğrencilerinde çok boyutlu mükemmeliyetçilik ve narsistik kişilik özelliklerinin kendini sabotaja etkisi*”.
- Çoban, H., İrmış, A. (2018). “*Yöneticilerde Narsisizm Üzerine Bir Araştırma*”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 14(1), 123-146.
- İnce, İ. (2020), “*Büyükleme ve kırılma narsisizminin ego savunma mekanizmaları ve psikolojik rahatsızlıklar ile ilişkisinin incelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Davison ,G.C. & J. M. Neale (2011), *Anormal Psikoloji*, Çev. İhsan Dağ, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Demirci, İ., Füsün, E. (2017), “*Büyükleme narsisizminin iki farklı yüzü: Narsistik hayranlık ve rekabetin mutlulukla ilişkisi*”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 37-58.
- Demirci, E., Çepikkurt, F., Kale, E. K., Güler, E. (2018), “*Öğretmen Adaylarının Mükemmeliyetçilik Ve Öfke Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 20(1), 106-121.
- Dickinson, K. A., Pincus, A. L. (2003), “*Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism*”, *Journal of personality disorders*, 188-207.
- DSM. (2013). “*Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*”, USA: Sage.
- Eldoğan, D. (2016), “*Hangi Narsizm? Büyükleme ve Kırılma Narsizminin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme*”, Türk Psikoloji Yazıları, 1-10.
- Eldoğan, D. (2016), “*Hangi Narsizm? Büyükleme ve Kırılma Narsizminin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme*”, Türk Psikoloji Yazıları, 1-10.

- Eldoğan, D., Tunçel, E. (2017), “*Kırılđan narsisizm ve sosyal kayđı bozukluğu: Benzerlikler ve farklılıklar*”, Nesne Psikoloji Dergisi, 426-448.
- Emmons, R. A. (1987), “*Narcissism: Theory and measurement*”, Journal of Personality and Social Psychology, 52(1), 11-17.
- Evren, C., (1997), “*Narsisizm*”, BDS Yayınları, İstanbul.
- Fernie, B. A., Fung, A., Nikčević, A. V. (2016), “*Different coping strategies amongst individuals with grandiose and vulnerable narcissistic traits*”, Journal of Affective Disorders, 301-305.
- Ferrari, J. R., Mautz, W. T. (1997). “*Predicting Perfectionism: Applying Tests of Rigidity*”, Journal of Clinical Psychology, 1-6.
- Firestone, J., Jatlett, R. (2009), “*The Ethics of Interpersonal Relationships*”, London: Karnac Books.
- Foster, J. D., Raley, J. R., Isen, J. D. (2020), “*Further evidence that only children are not more narcissistic than individuals with siblings*”, Personality and Individual Differences, 161-175.
- Freud, S. (2012), “*Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası*”, İstanbul: Metis Yayınları.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., Rosenblate, R. (1990), “*The Dimensions of Perfectionism*”, Cognitive Therapy and Research, 449-468.
- Geçtan, E. (2020), “*Psikanaliz ve Sonrası*”, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Gökçe, T., Dünder, C. (2008), “*Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde Çalışan Hekim ve Hemşirelerde Şiddete Maruziyet Sıklığı ve Kayđı Düzeylerine Etkisi*”, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25-28.
- Gönülalan, G. D. (2019), “*Ortaokul Öğrencilerinde Öz Yeterlik ve Narsisizm*”, Sakarya Üniversitesi, 1-20.

- Grove, J. L., Smith, T. W., Girard, J. M., Wright, A. G. (2018), "*Narcissistic Admiration and Rivalry: An Interpersonal Approach to Construct Validation*".
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. (2013), "*Multivariate Data Analysis*", Boston: Pearson Education Limited.
- Hamachek, D. E. (1978), "*Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. Psychology: A Journal of Human Behavior*", Psychology: Psychology.
- Harvey, B., Milyavskaya, M., Hope, N., Powers, T. A., Saffran, M., Koestner, R. (2015), "*Affect variation across days of the week: Influences of perfectionism and academic motivation*", Motivation and Emotion, 521–530.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., Sherry, S. B., Habke, M., Parkin, M., Lam, R. W., Stein, M. B. (2003), "*The interpersonal expression of perfection: perfectionistic self-presentation and psychological distress*", Journal of Personality and Social Psychology, 1303-1325.
- Hill, A. P., Stoeber, J., Brown, A., Appleton, P. R. (2014), "*Team perfectionism and team performance: A prospective study*", Journal of Sport and Exercise Psychology, 303-315.
- Hortaçsu, N. (1995), "*Parents' education levels, parents' beliefs, and child outcomes*", The Journal of Genetic Psychology, 373-383.
- İnan, E. (2015), "*Narsistik kişilik örgütlenmesinin bağlanma kuramı çerçevesinde ele alınması: Vaka örneği*", AYNA Klinik Psikoloji Dergisi, 1-12.
- İnanç, B., Yerlikaya, E. (2020), "*Kişilik Kuramları*", Ankara: Pegem Akademi.
- Kakırman, A., Birsal, M. (2015), "*An study applied in banking sector about the relationship between perfectionism and burnout*", Research Journal of Politics, Economics & Management/Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 15-20.

- Karaaziz, M., Atak, I. E. (2013), “*Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme*”, Nesne Dergisi, 44-59.
- Karasar, N. (2011), “*Bilimsel Araştırma Yöntemler*”, Ankara: Nobel Yayınlar.
- Kernberg, O. F. (2000), “*Borderline Conditions and Pathological Narcissism*”, New York: Jason Aronson.
- Kernberg, O. (2012), “*Sınır Kişilik ve Patolojik Narsisizm*”, Çev. Mustafa Atakay, Metis Ötekini Dinlemek, İstanbul, 3. Basım.
- Kets De Vries, M. F., Miller, D. (1984), “*Neurotic style and organizational pathology*”, Strategic Management Journal, 5(1), 35-55.
- Kocagöz Uzun, S. (2019), “*Narsisizm ve Dindarlık ilişkisi*”, İstanbul : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Dinbilimleri Ana Bilim Dalı .
- Kohut, H. (1971), “*Kendiliğin Çözümlemesi*”, İstanbul: Metis Yayınları.
- Köroğlu, E. (2015), “*Klinik Psikiyatri*”, HYB Yayınları, Ankara.
- Lowen, A. (2013), “*Narsisizm Gerçek Benliğin İnkâr*”, Çev. Tamer Çetin, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Luhtanen, R. K., Crocker, J. (2005), “*Alcohol use in college students: Effects of level of self-esteem, narcissism, and contingencies of self-worth*”, Psychology of Addictive Behaviors, 99–103.
- Masterson, J. F. (2006), “*Narsistik ve Borderline Kişilik Bozuklukları, Çev. Berat Açıl.*”, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Martin, S. R., Côté, S., Woodruff, T. (2016), “*Echoes of our upbringing: How growing up wealthy or poor relates to narcissism, leader behavior, and leader effectiveness*”, Academy of Management Journal, 2157-2177.
- McWilliams, N. (2013), “*Psikanalitik Tanı. Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak (E. Kalem, Çev.)*”, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Mert, M. (2018), “*Ortaokul öğrencilerinin matematik başarılarında matematiğe yönelik kaygı ve üstbilişsel farkındalık düzeylerinin etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Modell, A. H. (1975), “*A narcissistic defence against affects and the illusion of self-sufficiency*”, *International Journal of Psychoanalytic*, 56 (3), 275
- Moreno, J.A., Cervelló, E. (2005), “*Physical Self-Perception in Spanish Adolescents: Effects of Gender and Involvement in Physical Activity*”, *Journal of Human Movement Studies*, 48, 291- 311.
- Morf, C. C., Rhodewalt, F. (2001), “*Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic Self-Regulatory processing model*”, *Psychological Inquiry*, 12(4), 177-196.
- Murdock, N. L. (2014), “*Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları, (Fusun Akkoyun)*”, İstanbul : Nobel Akademi Yayıncılık.
- Odacı, H., Kalkan, M., Çıkrıkçı, Ö. (2017), “*Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin Geliştirilmesi*”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 353-366.
- Oytun, M., Çakıcı, M., Tinazcı, C., Yavuz, H. U. (2020), “*Kadın hentbolcularda farklı performans gruplarının anksiyete ve narsisizm düzeylerinin karşılaştırılması*”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Mayıs 2020.
- Ozan, E., Karapınar, İ., Aydın, N., Fidan, T., Oral, M. (2008), “*Narsisistik kişilik bozukluğu: Gelişim süreçleri ve yaşamı*”, *RCHP-Review Cases Hypotheses Psychiatry*, 25-37.
- Özer Ö, Uğurluoğlu Ö, Kahraman G, Avcı K. (2016), “*Hemşirelerin Karanlık Kişilik Özelliklerinin Sosyo- Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 203 - 216.
- Özkalp, E. (2013), “*Duygular, Tutumlar ve İş Tatmini. A. Ç. Kirel, & O. Ağlargöz içinde, Örgütsel Davranış*”, *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi*, 56-87.

- Pamir, Ç. (2008), “*Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Araştırma. Journal Of International Social Research, 7(32).
- Piff, P. K. (2014), “*Wealth and the inflated self: Class, entitlement, and narcissism*”, Personality and Social Psychology Bulletin, 34-43.
- Quang, A. M., Van Pham, M., Mai, T. T., Le, G. N., Song, G. A. (2021), “*Self-compassion and Students' Well-Being Among Vietnamese Students: Chain Mediation Effect of Narcissism and Anxiety*”, Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therap. Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 1-16.
- Ök, M., (1990), “*13-15 Yaş grubu ortaöğretim öğrencilerinde kaygı düzeyi*”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özel, İ. (2014), “*Dindarlarda Narsizm: Yüksek Din Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma*”.
- Özkaya, S. (2018), “*Sosyal medyayı çok kullanan gençlerde narsistik kişilik yapılanması*”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özlu, G. (2017), “*Üniversite Öğrencilerinde Kendini Sabotajın Yordayıcısı Olarak Cinsiyet, Yaş ve Farklı Mükemmeliyetçilik Boyutları*”, Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Posselt, J. R., Lipson, S. K. (2016), “*Competition, Anxiety, and Depression in the College Classroom: Variations by Student Identity and Field of Study*”, Journal of College Student Development, 57(8), 973-989.
- Raskin, R., and Terry, H. (1988), “*A Principal-Components Analysis of The Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of Its Construct Validity*”, Journal of Personality and Social Psychology, 54(5), 890-902.

- Rathvon, N., Holmstrom, R. W. (1996), “*An MMPI-2 portrait of narcissism*”, Journal of Personality Assessment, 66(1), 1–19.
- Reidy, D. E., Zeichner, A., Foster, J. D., Martinez, M. A. (2008). “*Effects of narcissistic entitlement and exploitativeness on human physical aggression*”, Personality and Individual Differences, 44(4), 865-875.
- Ronningstam, E. (2005). “*Narsist kişiliği tanımlama ve anlama*”, Oxford Üniversitesi Yayınları.
- Rosario, P. M., White, R. M. (2005), “*The Narcissistic Personality Inventory: Test–retest stability and internal consistency*”, Personality and Individual Differences, 39(6), 1075- 1081.
- Rosenthal, S. A., Pittinsky, T. L. (2006), “*Narcissistic leadership*”, The Leadership Quarterly, 17(6), 617-633.
- Rice, K. G., Richardson, C. M. (2016), “*Perfectionism in academic settings*”, M. E. Ray içinde, Perfectionism, health, and well-being (s. 245-264). Cham: Springer.
- Rodebaugh, T. L. (2009), “*Hiding the self and social anxiety: The core extrusion schema measure*”, Cognitive Therapy and Research, 90-109.
- Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J., Bierhoff, H. W. (2012), “*Grandiose and vulnerable narcissism*”, European Psychologist, 12-20.
- Ronningstam, E. (2010), “*Narcissistic personality disorder: A current reviewv*”, Current psychiatry reports, 68-75.
- Rozenblatt, S. (2002), “*In Defence of Self: The relationship of Self- Esteem and Narcissim to Aggressive Behavior Long Island University, Psychology*”, USA: Long Island University.
- Sağlık, G. N. (2021), “*Psikanalitik Kuram ve Sosyal Hizmet*”, FLSF (Journal of Philosophy and Social Sciences), 435-455.

- Shirazi, N. (2016), "*Perfectionism and generalized anxiety disorder: Investigating the mediating effect of emotion dysregulation*", University of Toronto (Canada).
- Siegle, D. Schuler, A. A. (2000), "*Perfectionism Differences in Gifted Middle Students*", Roper Review, 23 (1), 39-44.
- Sivrikaya, K. (1998), "*Farklı Yaş Kategorilerindeki Erkek ve Bayan Hentbolcuların Fiziksel Özellikleri, Kaygı Düzeyleri Ve Müsabaka Performanslarının Analiz*", Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık bilimleri enstitüsü.
- Soylu, Y., Atik, F., Öçalan, M. (2017), "*Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi*", Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi. S.38-45.
- Stasik-O'Brien, S. M., Schmidt, J. (2018), "*The role of disgust in body image disturbance: Incremental predictive power of self-disgust*", Body image, 128-137.
- Stoeber, J., Otto, K. (2006), "*Positive conceptions of perfectionism: Approaches, evidence, challenges*", Personality and social psychology review, 295-319.
- Şafak, B., Kahraman S. (2019), "*Sosyal Medya Kullanımının Yalnızlık ve Narsistik Kişilik Özelliği Belirtileri ile İlgili İlişkinin İncelenmesi*", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, 2018.
- Şahin, M. (2019), "*Korku, Kaygı ve Kaygı (Anksiyete) Bozuklukları*", Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 117-135.
- Şeyhoğlu, M. (2005), "*Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Bilgisayar Kaygı Düzeyleri*", Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tabachnick, B., Fidell, L. (2013), "*Using Multivariate Statistics*", Boston : Pearson.
- Taslak, S., Işıkkay, Ç. (2015), "*Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Algıları ile Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma: Sağlık Yüksekokulu Örneği*", Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(3).

- Tekeli, E. K. (2020), “*Mükemmeliyetçiliğin Problem Çözme Becerisine Etkisinde Duygusal Zekânın Aracı Rolü: Turist Rehberlerine Yönelik Bir Uygulama*”, Nevşehir : Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Tozoğlu, B. (2017), “*Ağrı ilindeki üniversite öğrencilerinin narsist kişilik özelliklerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ağrı İbrahiç Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Tschanz, B. T., Morf, C. C., Turner, C. W. (1998), “*Gender differences in the structure of narcissism: A Multi-Sample Analysis of the Narcissistic Personality Inventory*”, Sex Roles , (38), 863-870.
- Tura, S. M. (2005), “*Günümüzde Psikoterapi*”, İstanbul, Metis Yayınları.
- Twenge, J.M., Campbell, W.K, (2010), “*Asrın Vebası: Narsisizm İleti, Çev. Özlem Korkmaz*”, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Uçar, M. (2019), “*Narkissos Mitinin Görsel Sanatlara Yansıması*”, Art-E Sanat Dergisi, 271-288.
- Uçar, M. E., Konal, B. (2017), “*Narsisizm Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler*”, Journal of Social and Humanities Sciences Research, 260-280.
- Uçar, M.E., Konal, B. (2018), “*Öğretmenler ile Lise ve Üniversite Öğrencilerindeki Narsisizm Kişilik Özellikleri Benlik Saygısı ve Duygu Gereksinimi Arasındaki İlişkiler*”, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi.
- Üzümcü, E. (2016), “*Büyüklenmeci Ve Kırılgan Narsisistik Kişilik Özellikleri İle İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi*”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikolojisi Bil.
- Üzümcü, E. (2016), “*Büyüklenmeci Ve Kırılgan Narsisistik Kişilik Özellikleri İle İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi*”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikolojisi.

- Volkan, V.D., Gabriele A. (2007), “*Özsevinin Dokusu*”, Çevirenler: Burcu Özbaran, Şebnem Pırıldar, Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı, İzmir.
- Verner-Filion, J., Gaudreau, P. (2010). “*From perfectionism to academic adjustment: The mediating role of achievement goals*”, Personality and Individual Differences, 181-186.
- Wallace, H. M. & Baumeister, R. F. (2002), “*The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory*”, Journal of personality and social psychology, 82(5), 819.
- Yaraman, A. (2003), “*Toplumsal Değişme ve Kişilik Özellikleri*”, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, V., Koruç, Z. (2012), “*Yarışma Performansından Önce*”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 77-94.

EKLER

EK 1. Onam Formu

Sayın katılımcı,

Bu çalışma Okan Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans programı bünyesinde **Arif Haldun Soygür** danışmanlığında yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı; üniversite öğrencilerinde narsisistik kişilik ile kaygı düzeyleri ve akademik mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemektir. Size, araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-Demografik Bilgi Formu, araştırmanın konusuyla ilgili geçerlilik güvenilirlik çalışmaları yapılmış ölçekler verilmiştir.

Araştırmaya katılımı onayladığınız takdirde, elinizdeki anket ve ölçeklerde yer alan her bir soru ve maddeyi dikkatlice okuyup, yönergeler dahilinde size en uygun gelen cevabı belirtmeniz istenmektedir. Sizden bu ölçekleri cevaplandırırken kimliğinizi açık edecek ad, soyad, kimlik numarası, telefon numarası gibi bilgiler istenmemektedir. Önemli olan kişisel sonuçlarınız değil, araştırmaya katılan tüm katılımcıların sağladığı sonuçlardır. Ancak kişisel sonucunuzla ilgili size geri dönülmesini istiyorsanız formun üst kısmına mail adresinizi yazabilirsiniz. Ölçekleri tercihen tek bir oturumda yapmanız gerekmektedir ancak ölçekleri cevaplandırmayı istediğiniz an sonlandırma hakkınız saklıdır.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı: Merve Nefes Kara

Tez Danışmanı: Arif Haldun Soygür

Okudum, anladım, katılıyorum ( )

EK 2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek ( ) Diğer:
3. Öğrencisi olduğunuz üniversitenin adı: _____
4. Hangi programda kayıtlısınız? ( ) Lisans ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora
5. Lisanstaysanız kaçınıcı akademik yılınızdasınız? ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) Diğer: _____
6. Eğitiminizi ücretli mi alıyorsunuz? ( ) Evet ( ) Hayır ( ) Burslu
7. Alanınızı isteyerek mi seçtiniz? ( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen
8. Çalışıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır
9. Aylık gelirinüz hangi aralıkta yer almaktadır? ( ) 0-1500 TL ( ) 1501-3000 TL ( ) 3001-6000 ( ) 6.000 TL üstü
10. Medeni durumunuz nedir? ( ) Bekar ( ) Evli ( ) Boşanmış ( ) Diğer: _____
11. Şu an kiminle yaşıyorsunuz? ( ) Aileyle ( ) Arkadaşla ( ) Partner veya eş ile ( ) Yalnız
12. Annenizin eğitim düzeyi nedir? ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora
13. Babanızın eğitim düzeyi nedir? ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora
14. Kaç Kardeşsiniz? (yok ise 0 yazın): _____
15. Sigara kullanıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır
16. Alkol kullanıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır
17. Madde kullanıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır
18. Daha önce hiç psikolojik/psikiyatrik destek aldınız mı? ( ) Evet ( ) Hayır
19. Psikiyatrik tanınız var mı? ( ) Evet ( ) Hayır
20. Psikiyatrik tanınızı yazınız: _____

EK 3. Durumluk – Sürekli Kaygı Ölçeği

Durumluk – Sürekli Kaygı Ölçeği

	YÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları birtakım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki boşluklardan uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtiniz.	Hiç	Biraz	Çok	Tamamıyla
1.	Şu anda sakinim				
2.	Kendimi emniyette hissediyorum				
3.					
4.	Pişmanlık duygusu içindeyim				
5.	Şu anda huzur içindeyim				
6.	Şu anda hiç keyfim yok				
7.	Başıma geleceklerden endişe ediyorum				
8.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum				
9.	Şu anda kaygılıyım				
10.	Kendimi rahat hissediyorum				
11.	Kendime güvenim var				
12.	Şu anda asabım bozuk				
13.	Çok sinirliyim				
14.	Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum				
15.	Kendimi rahatlamış hissediyorum				
16.	Şu anda halimden memnunum				
17.	Şu anda endişeliyim				
18.	Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum				
19.	Şu anda sevinçliyim				
20.	Şu anda keyfim yerinde				
	YÖNERGE: Her ifadeyi okuyun, sonra da genel olarak nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtiniz..				
21.	Genellikle keyfim yerindedir				
22.	Genellikle çabuk yorulurum				
23.	Genellikle kolay ağlarım				
24.	Başkaları kadar mutlu olmak isterim				

25	Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıyorum				
26	Kendimi dinlenmiş hissediyorum				
27	Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım				
28	Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim				
29	Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim				
30	Genellikle mutluyum				
31	Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim				
32	Genellikle kendime güvenim yoktur				
33	Genellikle kendimi emniyette hissedirim				
34	Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım				
35	Genellikle kendimi hüzünlü hissedirim				
36	Genellikle hayatımdan memnunum				
37	Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder				
38	Hayal kırıklıklarımı öylesine ciddiye alırım ki hiç unutmam				
39	Aklı başında ve kararlı bir insanım				
40	Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor				

EK 4. Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katıldığınızı en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplayınız. (1) KESİNLİKLE KATILMIYORUM (2) KATILMIYORUM (3) KARARSIZIM (4) KATILYORUM (5) KESİNLİKLE KATILYORUM					
1. Sınıfın en başarılı öğrencisi olmak isterim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Eğer biri okulda benden daha başarılı olursa, kendimi bütün işlerde başarısız hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Sınav sorularını çok dikkatli bir şekilde yanıtlamış olsam bile, çoğu zaman yeterince doğru yanıtlayamadığım hissine kapılıyorum (7).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Sınav sorularına verdiğim yanıtları tekrar tekrar kontrol ettiğim için süreyi iyi kullanamam (8).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Derslerde ya da sınavlarda daha az hata yaparsam, daha çok insan beni sevecektir (9).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Bir sınavdan istediğim notu alamazsam kendimi kötü hissederim (11).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Öğrenmedeki yeterliliğimi aldığım notlara göre değerlendiririm (12).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Sınavlarda başarılı olamayacağım diye sürekli endişelenirim (13).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Sınavlara çok çalışsam bile yeterli olduğundan emin olmam (15)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Sınavlardan benden iyi notlar alan birileri olunca kendimi kötü hissederim (18).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Kendimi hiçbir zaman sınav için yeterli görmem (21).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Sınavlardan istediğim notu alamayınca kendimi yetersiz hissederim (22).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Hazırladığım bir çalışmaya ya da ödevine herkesin hayran kalmasını isterim (24).	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK 5. Narsisistik Kişilik Envanteri

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden size **en uygun** olanını seçiniz. Her bir tutum çifti için yalnızca **bir tane yanıt** işaretleyiniz ve lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız. Yanıtınızı, her bir maddenin yanında yazılmış olan **A ya da B** harflerinden birini seçerek yuvarlak içine alınız.

1	A	İnsanları etkilemek konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.
	B	İnsanları kolay etkileyemem.
2	A	Alçakgönüllülük bana yakışmaz.
	B	Temelde alçakgönüllü bir insanım.
3	A	Cesaretimi kanıtlamak uğruna hemen hemen he şeyi yapabilirim.
	B	Oldukça temkinli bir insanım.
4	A	İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
	B	İyi biri olduğumu biliyorum çünkü herkes böyle söylüyor.
5	A	Dünyayı yönetme düşüncesi ödümü koparır.
	B	Ben yönetseydim dünya daha iyi bir yer olurdu.
6	A	Genellikle konuşarak her beladan kurtulabilirim.
	B	Davranışlarımın sonuçlarını kabul etmeye çalışırım.
7	A	Kalabalık içinde herhangi biri olmayı tercih ederim.
	B	İlgi merkezi olmayı severim.
8	A	Çok başarılı olacağım.
	B	Başarı benim için en önde gelen şey değildir.
9	A	Pek çok insandan ne daha iyi ne daha kötüyüm.
	B	Özel biri olduğumu düşünüyorum.
10	A	İyi bir lider olabileceğimden emin değilim.
	B	İyi bir lider olduğumu düşünüyorum.
11	A	Düşünce ve isteklerimi kolaylıkla ifade edebilirim.
	B	Keşke düşünce ve isteklerimi daha kolay ifade edebilseydim.
12	A	Vücudumla hava atmak çok hoşlandığım bir şey değildir.
	B	Vücudumla hava atmaktan hoşlanırım.
13	A	İnsanların içini kitap gibi okurum.
	B	Bazen insanları anlamak güçtür.
14	A	Sıradan bir mutluluk bana yeter.
	B	Başkalarının gözünde önemli bir yerim olsun isterim.
15	A	Vücudum öyle ahım şahım değildir.
	B	Vücuduma bakmaktan hoşlanırım.
16	A	Gösteriş yapmaktan kaçınırım.
	B	Genellikle fırsat bulduğumda gösteriş yaparım.
17	A	Her zaman ne yaptığımın bilincindeyimdir.
	B	Bazen ne yaptığımdan emin olamıyorum.
18	A	İşlerin yapılmasında bazen başkalarına ihtiyaç duyarım.
	B	İşlerin yapılmasında başkalarına nadiren ihtiyaç duyarım.
19	A	Bazen anlattıklarım ilgi çeker.
	B	Herkes benim anlattıklarımı dinlemekten hoşlanır.
20	A	İnsanlardan çok şey beklerim.
	B	Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
21	A	Hak ettiğim her şeyi elde edene kadar tatmin olmam.
	B	Hayatın sunduğu tatminler bana yeter.
22	A	İltifatlar beni utandırır.
	B	Bana iltifat edilmesinden hoşlanırım.

23	A	Güç sahibi olmak benim için çok önemlidir.
	B	Güç sahibi olmak, kendi başına bir amaç olarak beni o kadar ilgilendirmez.
24	A	Aynada kendimi seyretmekten hoşlanırım.
	B	Aynada kendimi seyretmek, özellikle ilgimi çeken bir şey değildir.
25	A	İlgi merkezi olmak çok hoşuma gider.
	B	İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
26	A	Hayatımı istediğim biçimde yaşayabilirim.
	B	İnsanlar hayatlarını her zaman istedikleri doğrultuda yaşayamazlar.
27	A	Otorite olmak benim için pek anlam taşımaz.
	B	Öyle görünüyor ki insanlar her zaman benim otoritemi kabul eder.
28	A	Lider olmayı tercih ederim.
	B	Lider olup olmamak arasında benim açımdan bir fark yoktur.
29	A	Büyük bir insan olacağım.
	B	Başarılı olacağımı umut ediyorum.
30	A	Ben doğuştan liderim.
	B	Liderlik geliştirilmesi uzun zaman alan bir niteliktir.
31	A	Günün birinde birinin hayat öykümü yazmasını dilerdim.
	B	İnsanların hangi sebeple olursa olsun hayatıma burunlarını sokmalarından hoşlanmam.
32	A	İnsanların arasında girdiğim zaman beni fark etmediklerinde bozulurum.
	B	İnsanların arasına girdiğimde kalabalık içinde herhangi biri olmak beni rahatsız etmez.
33	A	Diğer insanlardan daha becerikliyim.
	B	Diğer insanlardan öğrenebileceğim çok şey var.
34	A	Herkes gibi biriyim.
	B	Olağanüstü biriyim.